

FRANC KRIŽNAR

OB 60-LETNICI SMRTI SKLADATELJA OSKARJA DEVA (1868–1932)

Prispevek k Devovi monografiji (biografiji in bibliografiji) in fragment skladateljevega dela ter življenja v Škofji Loki (1905–1911)

Uvod

Skladatelj Oskar Dev (1868–1932), ki je v letih 1905–1911 živel in deloval v Škofji Loki v sodniški službi, sodi med vidnejše predstavnike romantične glasbene generacije na Slovenskem. Naj bo Oskarju Devu ta prispevek neke vrste »hommage« (poklon) ob 60-letnici smrti. Ljudski duh veje iz številnih skladateljevih nabranih, (i)zbranih, harmoniziranih in v tisku izdanih slovenskih narodnih pesmi (prek 400) za mešane in moške ter ženske zборе (največ izmed vseh teh je koroških ljudskih pesmi); v skladateljev opus pa prav gotovo sodi tudi več izvirnih, izrazno tehtnih samospevov in zborov.

Devovo življenje

Oskar Dev se je rodil 2. decembra 1868 v Planini pri Rakeku¹ (srez Logatec, ljubljanska oblast) v pravniški družini in z glasbo navdahnjenem

Skladatelj Oskar Dev (1868–1932) okrog leta 1929 (Maribor, Devova 60-letnica rojstva).

okolju. Oče Edvard (Dev, rojen 1834 na Blejskem gradu, umrl 1917) je bil Gorenjec, doma z Bleda, sicer pa sodnik in deželni poslanec, mati Antonija pa iz Dolenje vasi pri Podbrezjah, prav tako na Gorenjskem. Rojstna hiša Oskarja Deva v Planini je porušena, v njej pa se je pred njim rodil pesnik in skladatelj Miroslav Vilhar – notranjski slavček (1818–1871), oče Franja Serafina Vilharja, kasnejšega hrvaškega skladatelja (1852–1928). Kmalu po rojstvu se je družina Devovih iz Planine preselila v Črnomelj, v Belo krajino, kajti oče Oskarja Deva je tam dobil službo okrajnega sodnika. Tudi zato je Oskar Dev najprej obiskoval ljudsko šolo v Črnomlju. Tam ga je oče – sam kot dober pianist – najprej uvedel v svet glasbe. To se je Devu še kasneje kazalo kot velika prednost.² Dev je gimnazijo po črnomaljski – belokranjski ljudski šoli nadaljeval v Ljubljani (1879–81 in 1884–87) in v Novem mestu (1881–84 in 1887–88), kjer je tudi maturiral.

Tja – v Novo mesto je od glasbenih spominov poleg na že omenjenega prvega glasbenega učitelja – očeta, prinesel spomine na še enega svojih prvih učiteljev črnomaljske ljudske šole – nadučitelja Franja Šetino.³ Ta je Deva učil petja.⁴ Tudi sicer je bilo celotno Devovo življenje že v Črnomlju v prednosti pred drugimi sošolci, to pa je v družini Devovih veljalo za vse otroke, ki so bili izobraženi glasbeno, prav tako pa je bilo tudi njihovo nadaljnje življenje intelektualno. To je veljalo za vse otroke Devovih; poleg Oskarja sta bila to še njegov starejši brat, ki se je kasneje izšolal za vojaško oficirsko službo mornariškega kapitana, in mlajša sestra Mira (poročena

Oskar Dev na skupinskem – družinskem posnetku (drugi z desne – obrnjen stran; žena Antonija Dev, roj. Vičič, nad Devom – prva z desne; ostale osebe na fotografiji še niso ugotovljene).

Costaperaria), najprej učiteljica, potem pa tudi pevka, solistka, sopranistka, koncertna in operna pevka. Tu so potem še tri druge sestre Oskarja Deva: Olga, Antonija (Tončka) in Lora.⁵ Torej je bila družina Devovih res tudi muzikalna, v njej se je veliko igralo in pelo. Mladi Oskar Dev je potem ob sošolcih Janku Barletu (1869–1941)⁶ in Emilu Hochreiterju (1871–1938)⁷ srečal enega prvih večjih in pravih glasbenikov – glasbenih učiteljev, mladega frančiškana, patra Hugolina Sattnerja (1851–1934).⁸ V Novem mestu je Dev pel kot solist-altist.⁹ Od tod je lahko potem ponesel vse znanje, pridobljeno pri Hugolinu Sattnerju, v zadnje razrede ljubljanske gimnazije, in se potem spet vrnil nazaj v Novo mesto, kjer so (1887–88) pri »dijaških mašah peli pod Sattnerjevimi vodstvom že solidne cerkvene skladbe, uspešno so izvedli božični oratorij, pa tudi razne šolske priredbe na področju posvete glasbe, so bile na dostojni ravni.«¹⁰ V Novem mestu je Dev tudi že prišel z zborovodstvom (1882–84 in 1887–88). Po maturi na novomeški gimnaziji se je Oskar Dev potem poslovil od Sattnerja. Še pred tem pa so se Devu v Ljubljani ponudile še precej večje možnosti nadaljnega glasbenega izpopolnjevanja kakor pa v Novem mestu. Ob dobrem znanju klavirja¹¹ in petja se je sedaj njegovo zanimanje razširilo še na druge glasbene discipline, saj mu jih je glasbena šola GM naravnost ponujala. Tako se v času 1885–88 štejejo med Devove nadaljnje glasbene učitelje v Ljubljani Anton Foerster (1837–1926),¹² Fran Gerbič (1840–1917)¹³ in Julij pl. Janušowsky (Januschowsky).¹⁴

Po maturi je Dev odšel na pravne študije na Dunaj (1881–91), v Prago in Gradec (1891–92). Na Dunaju se je srečal z Matejem Hubadom (1866–

NOVI AKORDI

ZBORNIK ZA VSKALNO IN
INSTRUMENTALNO GLASBO

UREJALCI
DR. GOJMIK KREK

Naslovnica Novih akordov (I./1901–02, št. 4, 1. jan. 1902), kjer je izšel Devov samospev »Mak«.

1937)¹⁵, s katerim sta tam tudi skupaj stanovala. Pri njem je Dev nadaljeval študij solopetja in harmonije. Že na Dunaju je Dev pričel nastopati kot pevec-tenorist v tamkajšnji Votivni cerkvi in v dvorni župnijski cerkvi, redno pa je spremljal dunajsko glasbeno življenje: koncerte in operne predstave. Dev se je na Dunaju v tem času še dodatno izpopolnjeval na cerkveni glasbeni šoli Ambrosius-Vereina pri Juliusu Böhmu v času 1888–90. Kmalu in že na Dunaju je Dev nadaljeval z zborovodskim delom in najprej vodil zbora družstva Slovenija (1888–89) in Slovenskega pevskega društva (1889–91).¹⁶

Na Dunaju pa je Dev v času pravnih študijev prejel tudi solidno politično znanje. Preživljal se je namreč kot vzgojitelj pri češkem grofu Bukvi, ki je bil znan med aristokrati kot (platoničen) socialist. Dev je še med dunajskimi glasbenimi in pravnimi študiji verjetno (od oktobra 1891 do oktobra 1892)¹⁸ odslužil tudi vojaški rok (okrožje št. 17 v Ljubljani, 17. pešadijski polk IV. bataljona v 16. četi),¹⁹ Po zaključenih pravnih študijih (1897) se je Oskar Dev vrnil v domovino in pričel delo kot odvetniški koncipient, kandidat oziroma sodni adjunkt (= pristav, pomožni uradnik) v Ljubljani in Postojni (1892–98; 1. 8. 1897 do 5. 5. 1898 je bil Dev odvetniški pripravnik v pisarni dr. Dragotina Tresa), po dobrem letu dni in pol pa je prestopil v sodniško službo: 23. aprila²⁰ ali 5. maja 1898.²¹ Tega dne je Oskar Dev nastopil službo kot pravni praktikant²² pri deželnem sodišču v Ljubljani in kmalu za tem je tudi prisegel.²³ V te čase sodi tudi začetek Devovih aktivnosti v okviru ljubljanske GM. To nam dokazuje vsaj en primer Devove navzočnosti na sejah občnega zbora GM.²⁴ Dev se je tudi po tem še veliko selil ali bil premeščan in tako si sledi njegov pravniški-sodniški (službeni) – bivanjski – življenjski in delovni itinerar nekako takole:

27. junij 1889, /dekret predsednika višjega deželnega sodišča v Gradcu št. 7526/4/G/98/ – imenovan za avskultanta (= prisednika)²⁵ za okoliš graškega višjega deželnega sodišča,

12. april 1900, (za)prisegel kot sodnik,

5. maj 1900, /dekret predsednika višjega deželnega sodišča v Gradcu št. 5195/4/G/00/ – imenovan vsled ...?... prakse (z dne 2. maja 1900, št. 8595) za sodnega pristava na Brdu;

23. maja 1900 se je Dev poročil z Antonijo (rojeno Vičič, 17. 4. 1871) v Postojni, v zakonu pa sta se jima rodila dva sinova: starejši Miroslav (roj. 15. 10. 1901) in mlajši Aleksander-Saša (roj. 26. 3. 1903);²⁶ prvi (tudi dr. Fedja) kasneje tudi sodnik v Mariboru in drugi (inž. Saša) arhitekt v Mariboru. Oba sta bila po Devovi zaslugi tudi glasbeno izobražena – Miroslav-Fedja je igral kasneje violino, inž. arh. Aleksander-Saša pa violončelo. Po očetovi bivanjski ustalitvi v Mariboru ju bomo oba srečali tudi v mariborskem glasbenem življenju.

2. april 1905 /dekret št. 4227/5/4/ – premeščen kot sodnik v Š k o f j o L o k o,

14. februar 1910 /dekret št. 2103/ – imenovan za okrajnega sodnika ad personam v Š k o f j i L o k i / ...?... z dne 12. 2. 1910, št. 2711),

5. julij 1911 /dekret št. 6180/ – premeščen kot okrajni sodnik v Kranj /št. 18254/,

12. april 1918 /dekret št. 2517/ – imenovan za deželnega sodnijskega svetnika v Kranju /z odlokom z dne 9. 4. 1918, št. 9654/18/,

11. oktober 1919 /dekret poverjenišтва za pravosodje v Ljubljani št.

- 4038/19/ – premeščen kot deželni sodni svetnik v Maribor,
 19. september 1928 – Dev prisegel na Ustavo,
 1. april 1929 /ministr. pravde št. 23208/ – preveden za sodnika okrajnega
 sodišča I. kategorije,
 8. februar 1932 /najvišji ukaz št. 14183/ – trajno upokojen z dnem 31.
 3. 1932.²⁸

4	9	24/1905 preds.	4227/1905	Kot sodnik pevnica - Škofjeloč	IX	1
5	1	14/2 1910 preds.	2183 5/10	Imenovan za okrajnega sodnika ad personam v Škofjeloču (min. od. edna 14/2 1910 št. 2374.)	XII	1
6	6	27/1918 preds.	6180 4/12	Imenovan kot okrajni sodnik v Kijev (min. od. 2 dne 2/2 1918 št. 18254.)	XII	1

»Loški« fragment Devovega Poteka celokupnega civilnega državnega službovanja (v.: Stanovski izkaz v Arhivu Republike Slovenije v Ljubljani).

Iz navedenih dokumentov so razvidni tudi Devovi plačilni razredi, ki pa nas v tem segmentu Devovega življenja niti ne zanimajo preveč, zato pa nas prav gotovo bolj zanimajo kraji njegovih bivanj: (okrožna sodišča) Brdo pri Lukovici,²⁹ Š k o f j a L o k a, Kranj³⁰ in Maribor.³¹ Povsod, kjerkoli se je Dev ustavil za krajši ali daljši čas, je komponiral, med počitnicami (dopusti) potoval, največ po Koroški, in nabiral, zbiral ter harmoniziral in prirejal slovenske ljudske pesmi za zборе in glasove s klavirjem, ustanavljal ter vodil zборе in druge vokalne ansamble. Bil pa je aktiven tudi v GM, njenih odborih, dramatičnih društvih in čitalnicah itd. A o vsem tem pozneje, vsaj kar se tiče vse te Devove aktivnosti v Š k o f j i L o k i, pa tudi podrobno in natančno. Leta 1918 se je torej Oskar Dev za stalno naselil v Mariboru in tam konec marca 1932³² z upokojitvijo končal svojo več kot 35-letno³³ sodniško kariero državnega uslužbenca kot sodni svetnik pri okrožnem sodišču Maribor, nazadnje zadolžen kot predsednik trgovskega senata pri tem sodišču.³⁴ Seveda pa nas vseskozi še najbolj zanima Devovo glasbeno delovanje, ki je bilo ravno tako plodno in koristno za razvoj slovenske glasbe kot njegovo sodniško (poklicno) delo. Kajti povsod, kjer je Dev služboval, je ustanavljal ali dramil iz spanja pevka društva, jih z veliko vnemo in redko potrpežljivostjo in požrtvovalnostjo poučeval in prirejal z njimi lepe koncerte.³⁵ Čitalniške pevske zборе je vodil še v Postojni, Š k o f j i L o k i in Kranju ter pevski zbor društva Zarja na Brdu (1892–1918). Tako najdemo Deva v Mariboru tudi v letu 1919 (5. 9. 1919) med ustanovitelji tamkajšnje GM z glasbeno šolo, zbori (moški, mešani in mladinski) in orkestrom, neposredne nadaljevalke glasbenega društva, ki je bilo v Mariboru ustanovljeno že 19. februarja 1914.³⁶ Mariborska GM pa je bila potem po eni strani predhodnica današnje glasbene šole – SGBŠ (šola GM), po drugi pa kulturno umetniškega društva »Jože Hermanko« (zbori) – vse v Mariboru.³⁷ Žal pa Dev ni dolgo užival zasluženega pokoja, saj je že pred svojim 64. letom, 3. avgusta 1932 (torej v manj kot letu dni od upokojitve) v Mariboru umrl za cirozo jeter.³⁸ Pokopali so ga čez dva dni (5. 8. 1932) v rodbinsko grobnico⁴⁰ v Ljubljani med našimi zaslužnimi kulturnimi delavci na pokopališču pri Sv. Križu.³⁹ Tudi kaj prida zasebnega premoženja ni mogel imeti Dev,⁴¹ na kar kaže to, da tudi celotne zapuščine po pokojnem slovenskem skladatelju Oskarju Devu ni.

Nasploh pa je Dev najdlje deloval na glasbenem področju prav v

Mariboru, kjer je nazadnje tudi umrl. Najprej je ob prihodu tja postal sekvester »Theater und Casinoverein« in Filhomonije⁴² in vodil zbor GM do leta 1925. Tudi zato je v okviru mariborske GM ohranjene kar nekaj korespondence Oskarja Deva z drugimi (Janko Arnuš) in GM z Devom. Dev je kot prvi zborovodja mariborske GM nastopil 25. maja 1919, ko je omenjeni zbor s 114 pevkami in pevci prvič (priložnostno) nastopil z dvema Devovima žalostinkama: Vigred ... in Gozdič je že zelen. Za prvi letni koncert pa je takratni zbor z le 80 pevkami in pevci pel že 21. junija 1919.⁴³ Dev je bil Matičin predsednik in zborovodja (moškega in mešanega zbora, 1919–1922), ko je zaradi nastalih nesoglasij v GM Maribor odstopil in ustanovil lastni moški (vokalni) kvartet – »Devov kvartet«, ki ga je vodil nato še celih deset let (1922–1931). Zlasti še z moškim zborom je dosegel vidne uspehe; prirejal je koncert za koncertom po mnogih mariborskih krajih in še pred zloglasnim plebiscitom tudi na Koroškem budil narodno zavest.⁴⁴ Kljub odhodu iz mariborske GM pa je bil Dev kasneje počaščen kot njen častni član (kasneje, 1928 – tudi GM Ljubljana). Deva je potem v GM v Mariboru nasledil ravnatelj Fran Tepič (1922–24), za njim pa sta se zvrstila še Josip Hladek – Bohinjski (1924–28), od 1929 dalje pa je zbor GM Maribor vodil Vasilij Mirk.

Za svoje delo je bil Dev odlikovan s kraljevim ordenom Sv. Save (I. N. 2914) 4. decembra 1922 na predlog Ministrstva Prosvete z ukazom Nj. veličanstva (15. 8. 1925),⁴⁵ verjetno bolj zaradi svojega glasbenega-prosvetnega, kakor pa zaradi sodnijskega dela. Temu bi morda kdo lahko celo kaj oporekal po pregledu Devovih delovnih selitev, ki pa so bile od samega začetka dela v državni sodnijski službi (od Brda do Maribora) vseskozi povezane tudi s številnimi Devovimi napredovanji od avskultanta-prisednika (v Ljubljani) do predsednika višjega deželnega sodišča (v Mariboru). Tudi Devove (delovne-sodnijske) ocene v času 1924–28 govore bolj v prid temu kot ne⁴⁶ – prav dobro (4). Podobne ali skoraj enake biografske podatke lahko razberemo tudi iz vzporednega nemškega osebnega lista.⁴⁷ Med vse že navedene podatke pa Oskar Dev sam, lastnoročno, v rubriko »izredna dela v stroki, kakor tudi na književnem, znanstvenem in umetniškem polju sploh« vpiše še naslednje: »Skladatelj. Izdal in zložil moške, ženske in mešane zборе, solospesve s spremljevanjem na klavirju. Nabral in harmoniziral in izdal narodne pesmi, povečini koroške.«⁴⁸ Da pa je (aktivno) obvladal nemški jezik (govoril in pisal), je bilo tudi povsem razumljivo.⁴⁹

Zapisi o Devu so skladatelja, zborovodjo in sodnika ohranili v spominu kot »odličnega sodnika in revnega uradnika.«⁵⁰ Bil pa je iskren rodoljub, ki svojih nagnjenj do Slovenstva ni pred nikomer skrival. Zato ni čudno, da so ga zaradi iskrenega nastopa in držanja cenili celo nasprotniki. Cenili in upoštevali so ga celo mariborski Nemci.⁵¹ Poleg nekaj društev, imenovanih po Oskarju Devu, se v Ljubljani v Šiški imenuje po njem tudi ulica – Devova ulica.⁵²

Devovo glasbeno delo

Kot liričen romantik z obilico humorja je Dev temu ustrezno popularen zlasti z vrsto samospesevov in pa s skladbami za moške in mešane zборе, harmonizacijami ljudskih pesmi, zlasti še koroških (čez 400 skladb).⁵³ V Devovem kompozicijskem opusu gre tudi še na začetku 20. stoletja, v primerjavi z evropsko glasbeno moderno, pa še naprej v prvih desetletjih

istega 20. stoletja, z nastopom slovenske glasbene moderne, za nadaljevanje romantizma na Slovenskem. Tako predstavlja Devov kompozicijski opus glasbeno delo vidnejšega predstavnika slovenske romantične generacije, sicer že v novem razvojnem obdobju. Njegove zborovske skladbe in samospeve pa že odlikujeta naravno nevsiljena izraznost in smisel za humor. Kot tehten nadaljevalec slovenskega glasbenega romantizma na naših tleh pa Dev prav gotovo v tem ni sam in edini, temveč lahko to stilno oznako zaokrožimo še z združbo Oskarja Deva z Antonom Schwabom, Josipom Pavčičem, Zorkom Prelovcem, Petrom Jerebom in drugimi. Kot avtor zborov in samospevov pa je Dev še posebej skoraj izključni pripadnik vokalne glasbene ustvarjalnosti. Tem pa moremo vsekakor prišteti še vsa Devova naprežanja v smeri zbiranja in odličnih harmonizacij slovenskih narodnih pesmi. Nekaj odličnih Devovih samospevov je bilo medtem že omenjenih: Kanglica, Mak, Pastirica, Pismo, Ptička in Sneguljčica, zato jih je uvodoma potrebno vsaj naštetati. Nestor slovenske muzikološke znanstvene (glasbene) misli, akademik, zasl. prof. dr. Dragotin Cvetko je Devov opus označil takole:

»Kot liričen romantik z obilico humorja je bil Dev temu ustrezno popularen, melodika mu je sveža, kompozicija pa teče lahkotno.« Med že navedenimi in omenjenimi deli ter v celotnem Devovem glasbenem opusu, ki bo sledil v tej razpravi, pa najdemo med vokalnimi deli skoraj sama popularna: priredbe, harmonizacije in obdelave izvirnih ljudskih pesmi in pa tudi že ponarodele Devove umetne – komponirane skladbe.

Handwritten musical score for the song "Kanglica (dva zborovca)". The score is written on four systems of staves. The top system includes the title "Kanglica (dva zborovca)" and a circular stamp that reads "S. T. A. P. Glasbeni listek". The lyrics are written below the vocal line. The score is for voice and piano.

Prva stran rokopisa Devovega samospeva »Kanglica« (na besedilo Otona Županciča) iz leta 1910, nastalega v Škofji Loki.

Poskus Devove bibliografije skladb

A. Samospevi

1. **Božji volek** (? rkp. 1912).
2. **Kanglica-kantica** (Oton Župančič – hrv. prevod F. Božić), *Trije samospevi za sopran s spremljevanjem klavirja*, GM, Ljubljana 1912, str. 1–4.
3. **Mak** (Oton Župančič), NA, I./1901–02, št. 4, str. 67–69.
4. **Pastirica – Das Hirtenmädchen** (dr. Ivan Robida – hrv. prevod J. Milaković), *Trije samospevi*, ib., str. 13–19.
5. **Pismo** (? rkp. 1916).
6. **Ptička** (Dragotin Kette), NA, IV./1905, št. 6, str. 65–67.
7. **Sneguljčica – Sneguljka** (Oton Župančič – hrv. prevod F. Božić), *Trije samospevi*, ib., str. 5–12.
8. **Vzdih** (Oton Župančič), NA, II./1902–03, št. 1, str. 5–7.

B. Zbori

a) s spremljavo

I. Mladinski-otroški in klavir

1. **Pot k domu** (L. Poljanec). Pevske točke k otroškim božičnim slikam: Slava na Višavah/Tamo daleko/Tri ptice/Gospa sveta. Za petje ? in klavir. Rkp. ?

b) brez spremljave – a cappella

I. Mešani (zbori)

1. **Jutranje zdravje** (Ferdo Golar), Oskar Dev, *Svatba na poljani*, Katoliška knjigarna v Gorici 1929, str. 1–7.
2. **Pomlad** (? rkp. 1906).
3. **Svatba na poljani** (Cvetko Golar), Oskar Dev, *Svatba na poljani*, ib., str. 1–4.
4. **Turek**. Aj, ljubica, zdaj je dan, *Dva zbora*, Gorica 1927.
5. **Zarja**, GM Ljubljana 1906, 21 zborov.

II. Moški (zbori)

1. **Ah, ljubica, zdaj je dan**. Aj, ljubica, zdaj je dan. Dva zbora, Gorica 1927.
2. **Hrepenenje** (Oton Župančič), *20 moških in mešanih zborov*, GM, Ljubljana 1910, str. 5–6; ponatis v *Pesmarici*, GM, Ljubljana 1922.
3. **Kvišku plava** (Oton Župančič), NA, X./1911, 3. zv., str. 34–35.
4. **Na poljani**, GM, Ljubljana 1906, 21 zborov.
5. **Pogodba** (dr. Gojmir Krek, ?, prir. O. Dev, rkp. ?).
6. **Pomladni viharji** (Ferdo Golar), Oskar Dev, *Svatba na poljani*, Katoliška knjigarna v Gorici 1927, str. 1–5.
7. **Svetla noč** (Oton Župančič), *Zbori*, V./1929, št. 1č, str. 7–8.
8. **Še ena – Zaljubilo se je soflnce** (Oton Župančič), NA, XI./1912, 1. zv., str. 10–12 in ponatis v *Pesmarici*, GM, Ljubljana 1922.
9. **Tihi veter od morja** (Oton Župančič), *20 moških in mešanih zborov*, GM, Ljubljana 1910, str. 6–7.

III. Triglasni (? zbori)

1. **Klic sokolov**, Juvanec, *Sokolska pesmarica*, 1926.

C. Zbirke

1. **Aj, ljubica, zdaj je dan**. *Dva zbora*, Gorica 1927.
2. **Jugoslovanske narodne pesmi, IV., Samozaložba**, Ljubljana 1923: 30 zborov (11 mešanih, 18 moških in en ženski).
3. **Koroške slovenske narodne pesmi, V., Samozaložba**, Maribor 1926: 30 zborov (12 mešanih, 17 moških in en ženski).
4. **Slovenske narodne pesmi /I./**. Harmoniziral in deloma za koncert priredil Oskar Dev, *Založil L. Schwentner*, Ljubljana 1906. 24 zborov (17 mešanih in 7 moških).
5. **Slovenske narodne pesmi iz Ziljske doline in Podroža /I./**, GM, Ljubljana 1908. 34 zborov (20 mešanih in 14 moških).
6. **Slovenske narodne pesmi s Koroškega**. *Založil L. Schwentner*, Ljubljana 1912.
7. **Svatba na poljani** – štirje zbori O. Deva, *Katoliška knjigarna v Gorici 1927* (2 mešana).

en moški in en ženski).

8. **Trije samospevi** za sopran s spremljevanjem klavirja, GM, Ljubljana 1912 (Pastirica/Kan-glica/Sneguljčica).

D. Priredbe

a) Petje s klavirjem = samospevi

1. **Dober večer, ljubo dakle** (Koroške narodne iz Ziljske doline, prir. O. Dev), Z, IX./1933, št. 6a, str. 5.
2. **Gor čez izaro** (Koroška narodna iz Roža, prir. O. Dev), *ib.*, št. 6b, str. 6.

b) Mešani zbori

1. **Meglica**, GM, Ljubljana 1903 in Z, IX./1933, št. 6g, str. 45–46.

c) Moški zbori

1. **Barčica** (Gor. n., harm. O. Dev), Z, X./1934, št. 1a, str. 1.
2. **Dobiu sem pisemce...** (Kobarid, harm. O. Dev), Z, *ib.*, št. 6č, str. 42.
3. **Je vpihnila luč** (Nar. s Krasa, harm. O. Dev), Z, *ib.*, št. 6f, str. 44.
4. **Ko ptičica na tuje gre** (Goriška n., harm. O. Dev), Z, *ib.*, št. 6b, str. 41.
5. **Moj očka 'ma konjička dva** (Nar. z notranjskega Krasa, harm. O. Dev), Z, *ib.*, št. 6č, str. 42.
6. **O' jesenske duge noči** (Goriška n., harm. O. Dev), Z, *ib.*, št. 6b, str. 41.
7. **Oj, moj šocja je šou...** (Goriška n., harm. O. Dev), Z, *ib.*, št. 1b, str. 1.
8. **Pastirc pa pase** (Goriška n., harm. O. Dev), Z, *ib.*, št. 6b, str. 41.
9. **Slovo** (Istrska n., harm. O. Dev), Z, *ib.*, št. 6e, str. 43.
10. **Soči** (od n. n. po narodnih motivih harm. O. Dev), Z, *ib.*, št. 6c, str. 42.
11. **Spet ptičke pojo** (Goriška n., harm. O. Dev), Z, *ib.*, št. 6b, str. 41.
12. **Spomlad' prav lušno je**. Pevsko društvo Ljubljanski Zvon, verj. 1929.
13. **Srečno, ljub'ca moja** (Goriška n., harm. O. Dev), Z, *ib.*, št. 6a, str. 41.
14. **Teče mi vodica** (Prekmurska n., harm. O. Dev), Z, V./1930, št. 2a, str. 11.
15. **Vigred se povrne**. Učiteljska tiskarna, Ljubljana 1913.

d) Ženski zbori

1. **Zajček teče po zeleni trati**. Narodna za 6-glasni ženski zbor, Oskar Dev, *Svatba na poljani – štirje zbori*, Katoliška tiskarna v Gorici 1927, str. 1–2.

e) Priredbe (v rokopisih)

1. Dva samospeva za glas in klavir (?).
2. Trije mešani zbori (brez spremljave – a cappella, ?).
3. 18 moških zborov (brez spremljave – a cappella, ?).
4. **Slovenske narodne pesmi**.⁵⁴
5. **Slovenske narodne pesmi iz Koroškega**.⁵⁵
6. **Slovenske narodne pesmi iz Ziljske doline in Podroža**.⁵⁶

V vsega trinajstih letnikih NA (1901–1914) je izšlo dvojje Devovih zborov in dva samospeva, od katerih je bil *Mak* sploh prva Devova objavljena – tiskana skladba (1901). Delno je to pripisati relativno majhnemu izključno skladateljskemu delu Deva samega (razen številnih priredb, harmonizacij itd.) delno pa tudi uredniku dr. Gojmiru Kreku, ki je od sodelavcev NA zahteval strokovnost in kvaliteto, skladbe pa, ki so mu jih pošiljali številni sodelavci, pa je pred objavami tudi sam popravljaj. Tudi na ta način jih je v imenu poslanstva NA usmerjal k novim, to je novoromantičnim stilnim tokovom slovenske glasbene ustvarjalnosti že na začetku nastopa slovenske glasbene moderne, ki je nekako »uradno« nastopila šele z rusko Oktobrsko revolucijo (po letu 1917). V tem se kaže vpliv na Oskarja Deva pri njegovem prehodu iz pretežno zborovskega ustvarjalnega opusa v samospev; že omenjene modernistične tendence pa so se kazale tudi še naprej, v ustvarjanje solističnih in komornih instrumentalnih del, ki pa se jih pretežno vokalno usmerjeni Dev kljub temu ni lotil.

ljudski pesmi, in umetno obdelal dolgo vrsto teh napevov. Ljudski pesmi se je Dev posvetil z več pogledi in področji.⁶¹ Iz poznejšega časa (1934)⁶² pa je znanih kar 15 moških in en mešani zbor (a cappella) ter še dvojne samospevov (oba za visoki glas in klavir), oboje kot priredbe – harmonizacije slovenskih ljudskih pesmi. V večini teh zborov gre spet za izbor harmonizacij in različnih Devovih priredb slovenskih ljudskih, oziroma narodnih pesmi – harmonizacije iz prejšnjih in vzporednih Devovih zbirk, torej za neke vrste ponatise – notne liste že prej izdanih najpopularnejših del. Sicer pa je Oskar Dev tako in tako najbolj znan kot skladatelj mešanih in moških zborov.⁶³ Kompozicijsko sodi torej Dev med vidnejše predstavnike slovenske glasbene romantike. Njegove skladbe so tehnično dovršene, sicer preproste, a vsebinsko razigrane, naravnane in lahko tekoče. Odlikujejo se s svežo melodiko in veselostjo, porojeno iz humorja in globoko izživljajočih čutov. Zato so postale zelo priljubljene in popularne, posebno še tiste, ki slone na narodni pesmi. Dev je s svojimi skladbami sodeloval pri takrat aktualnih in sodobno glasbeno usmerjenih revijah: CG (1892–1945), GZ (1899–1900), NA (1901–1914) in Sveti Ceciliji (Zagreb, 1907–1946). V okviru svojih glasbeno-narodopisnih prizadevanj je poleg aktivnega zbiranja in prirejanja slovenskih ljudskih pesmi Dev sodeloval še pri delovnem *Odboru za slovensko narodno pesem pri GM v Ljubljani*, ki je bil ustanovljen 2. oktobra 1905. Od tam je bil kar dvakrat zaporedoma poslan zapisovat napeve na Koroško. Od vsega preko 400 napevov, ki jih je Dev zapisal in harmoniziral, je bilo 120 izdanih-objavljenih-tiskanih (1906–1928), nekaj od vsega tega pa je gotovo ostalo še v GM v Ljubljani in Etnografskem muzeju. Pri vsem tem pa ni zanemarljivo tudi Devovo pisanje o glasbi. Tako je Dev po svoje tudi na ta način prispeval k osvetlitvi tedanjih, predvsem glasbenih problemov in pomagal utrjevati temelje slovenskega publicističnega in kritiškega dela, ki je bilo za pospešeno rast slovenske glasbene kulture vedno bolj potrebno.⁶⁴ Meje med skladateljem, kritikom in piscem načelnih idejnih in teoretskih glasbenih člankov zdaj še ni bilo, vsi pa so pisali to in ono. Vsi so tako vsak na svoj način prispevali k osvetlitvi tedanjih problemov in so pomagali utrjevati temelje publicističnemu in kritiškemu delu, ki je bilo za pospešeno rast slovenske glasbene kulture kot celote nadvse važno in potrebno.⁶⁵ Precej redno pa je bilo spremljano tudi Devovo ustvarjalno, kompozicijsko in poustvarjalno, zborovsko delo. Kljub temu pa s štejemo Deva izključno med posvetne skladatelje, saj na cerkvenem, duhovnem, liturgičnem področju nima nikakršnega kompozicijskega opusa.⁶⁶

Kar najbolj zaokroženo je Devov (vokalni) opus ocenil dr. Gojmir Gregor Krek v NA: »... *Dev ni tehnično na vrhuncu, manjka mu širša glasbena izobrazba – glasbeno znanje si je po večini pridobil s samoučenjem – toda vse njegove skladbe imajo odsev njegove vesele duše. V vseh njegovih skladbah se poraja razposajena naivnost, nežna, neprisiljena in iskrena fantazija, bogata invencija in cvetoča melodika kot izraz duševnega doživetja. Zato so bili in so še njegovi solospevi in a cappella zbori stalno na sporedu slovenskih in deloma tudi hrvaških pevskih društev, da, njegovi z otročjim čustvovanjem prežeti solospevi so si utirali pot celo v Prago, na Dunaj, v Trst in Benetke.*« Ni pa res, da bi Dev kakorkoli posegel na področje instrumentalne glasbe – za klavir,⁶⁷ za kar še vedno nimamo na razpolago ohranjenih virov. Kljub temu pa je Dev veljal s svojimi skladbami za neke vrste sredinskega skladatelja, ki pa je bil ob Antonu Lajovicu in Gojmiru

Gregorju Kreku eden najsodobnejših.⁶⁸ Proti koncu življenja pa je Devov opus orisal Vasilij Mirk takole: »*Nežna in čustvena duša se zrcali v njegovih tonih, pa kljub temu brez sentimentalnih spon. Ljubkost se spaja v njem s temeljitostjo, draženost izrazov z globokimi občutki. Zelo rad se šali: večina njegovih stvarčkov ima gotovo dozo nevsiljivega humorja, ne da bi vsled tega zabredli na pohojena in občelastna pota. Vsi so verni odsev Deva človeka, polnega ljubeznivosti, prikupnega, v družbi vedno veselo razpoloženega, ki mu tista presneta glasbena žilica ne da miru niti po trdi službi, ki ga zna včasih neusmiljeno vezati kar nepretrgoma, brez pravega oddiha.*«⁶⁹

»Devove skladbe najdemo skoraj na vsakem koncertnem odru. Njegova skladateljska zapuščina ni zelo velika, toda kar je ustvaril, je dal v popolni obliki, okusno in premišljeno, da ga po njegovih delih uvrščamo med zaslužne slovenske skladatelje.«⁷⁰ Pretirano modernističen pa Devov kompozicijski opus le ni. Zanj zato še vedno velja, da se ga zelo pogosto omenja v vrsti še vedno romantične glasbene usmeritve kot avtorja odličnih prispevkov na področju zborovskih in solističnih del (samospevov), ki se v tem poznem, zapoznelem romantičnem času razcvetijo z vso močjo in nenavadnim bogastvom, med temi pa ob Oskarju Devu ne moremo mimo Antona Schwaba, Josipa Pavčiča, Zorka Prelovca in Petra Jereba.⁷¹ Sicer pa so v začetku 20. stoletja vsa področja slovenske glasbe dobila svojo tehtnost. Slovensko društveno življenje je s svojimi številnimi zbori razvilo predvsem zborovsko pesem do pomembne višine. Poleg dobrih del Ipavca, Jenka, Foersterja itd., so nastali modernejši zbori Adamiča, Deva, Kogoja, Kreka, Lajovica, Mirka in drugih. Za to kulturo je značilno, da so avtorji našli osebno tvorno sintezo med značajem ljudske glasbe in sodobnim kompozicijskim slogom ter s tem pripravili pot moderni slovenski zborovski umetniki. Še bolj so se kazala stremeljenja po obvladanju sodobnih glasbenih izraznih možnosti v drugi obliki pesmi – v samospěvu. Že prej so gojili samospěv Miroslav Vilhar, Benjamin Ipavec, Jenko, Gerbič in drugi, še izrazitejši pa so postali Dev, Michl, Gojmir Gregor Krek, Pavčič, Fran Serafin Vilhar itd.⁷² Tako je tudi za Deva značilna kratka vokalna forma.⁷³ Med vidnejšimi predstavniki skladateljske generacije romantike je Dev prav gotovo razvil občutek za slovenski nacionalni izraz.⁷⁴ Ne moremo pa v tem romantičnem glasbenem zanosu za kakršnokoli ceno Deva uvrstiti med pripadnike in privrženice postromantičnih pogledov, čeprav seveda so elementi nastopajoče nove miselnosti v njegovih kompozicijah prisotni. Dev brez dvoma sodi med ustvarjalce relativno pretekle generacije, ki so s svojim delom segli globoko v novi čas, posamezniki, morda tudi Oskar Dev, celo v sedanjost.⁷⁵ Vsekakor so si bila že takrat, za časa Devovega življenja in dela, mnenja o vsem tem precej deljena. Tako na primer neznani avtor⁷⁶ iz leta 1912 podobno – modernistično komentira in označuje Deva. »... *Pevski del tega koncerta 'Glasbene Matice' prinaša v pesniškem besedilu in v muzikalni vsebini skladb najzanimivejša dela, najmodernejše slovenske glasbene dobe, kakor jo propagirajo 'Novi Akordi' ... in ne morem si kaj, da ne bi objavil čutov, ki so me objemali ob njih izvajanju. Moderna dela skladateljev dr. G. Kreka, J. Michla, O. Deva, E. Adamiča, S. Premrla in F. Gerbiča pridejo do besede...*«⁷⁷

Posebno poglavje slovenske glasbe vsekakor predstavljajo NA, ki so začeli izhajati v Ljubljani na začetku 20. stoletja (1. 7. 1901 je izšla njihova prva številka)⁷⁸ in zdržali celih 13 letnikov do 1914. leta. V tej pomembni

glasbeni reviji se je skalilo okrog 70 slovenskih skladateljev (točno 66, op. avt.),⁷⁹ sodelovala pa jih je pisana vrsta. Ti so se med seboj razlikovali po stilu in kvaliteti. Stari so se družili z mladimi romantiki in oboji z ustvarjalci, ki so se razvijali progresivno ne glede na čas, v katerem so začeli ustvarjati. Med njimi je bil spet naš Oskar Dev.⁸⁰ Že leta 1901 ga je urednik NA ljubeznivo povabil k sodelovanju v krog rušilcev stare glasbene forme. In že takrat je Dev poslal NA svojo prvo pesem – samospjev *M a k* (na besedilo Otona Župančiča),⁸¹ ki je bil deležen velikega uspeha. Kljub temu, da Dev po pričujočem prispevku bibliografije sicer nima veliko kompozicij, še teh ne bi obelodanil, če ga k temu ne bi pripravil urednik NA dr. Gojmir Krek. Kar pa je Dev objavil, je bilo vse zdravo, vse je prevevalo nacionalni duh, oblikovano je bilo z globoko melodično iznajdbo brez novostrujarskega aparata.⁸² Skladatelji, ki so v NA sodelovali, pa spet po sodbi drugih⁸³ niso bili enakovredni; v NA naj bi sodelovali tudi komponisti večjega ali manjšega pomena in ugleda ter vrsta avtorjev, ki so našli pot v NA, po sedANJI oceni, po nerazumljivih potih. Upoštevati namreč moramo, da urednik dr. Gojmir Gregor Krek ni vedno razpolagal z zadostnim številom kvalitetnih skladb. Tako lahko najdemo v različnih letnikih (številkah in zvezkih) celo skladbe dvomljive vrednosti. Mednje sodijo klavirska dela cenениh naslovov in vsebin in zborovske skladbe marsikdaj preveč preproste oblike.⁸⁴ Dev prvih niti ni pisal, kaj šele objavljaj, za zборе pa morda res lahko kaj takega pripišemo tudi njemu. NA pa so potem v letu 1914 (13. letnik), ko so izšle zadnje štiri številke, zaradi različnih vzrokov (beri: stanje slovenske glasbe in začetek prve svetovne vojne kot svetovni požar, ...) ⁸⁵ prenehali izhajati. Dev vsekakor kljub že relativno izkazanim kvalitetaм ni sodil v cvetober slovenske glasbene moderne (Emil Adamič, Marij Kogoj, Gojmir Gregor Krek, Anton Lajovic, Janko Ravnik in Risto Savin ter »kasnejši« Slavko Osterc, ki v NA še ni sodeloval!). Kljub temu pa so bili NA s skladbami in ocenami, eseji in drugimi prispevki veliko in svetlo slovensko glasbeno okno v Evropo na prelomu stoletja s povsem realnimi pričakovanji pod še vedno trdno oblastjo kapitala. V času težav velikih je še vedno trajaj obračun s slovenstvom, kljub očitnemu polomu germanstva. Slovenska kulturna raven pa se je ob glasbi tudi s slikarstvom in literaturo uspešno spopadala z naturalizmom, dekadenco, simbolizmom in impresionizmom ter vse te tokove uspešno spajala. Kljub nastopu evropske (glasbene) moderne (okoli 1890) pa na Slovenskem v Devovem ustvarjalnem in bivanjskem času le še traja obdobje romantike, morda že tudi pozne in nove romantike; zadnji dve različici romantike še tudi kasneje. Kljub temu, morda prehodnemu obdobju, pa se v glasbi že porajajo in razvijajo pomembni (novi) tokovi. Vsemu temu na Slovenskem še najbolj pomagajo socialni položaj, politično stanje takratnega večstrankarskega sistema in porajajočega se jugoslovanstva, kulturna renesansa in še posebej napredne napovedi slovenske književne umetnosti – literature.

Oskar Dev v Škofji Loki (1905–1911) Življenje in delo

V letih 1905–11 je Oskar Dev živel kot sodnik v Škofji Loki. Podatki o njegovem natančnem prihodu in odhodu so si po različnih virih različni, gotovo pa je le, da je Oskar Dev preživel več kot šest let v Škofji Loki in

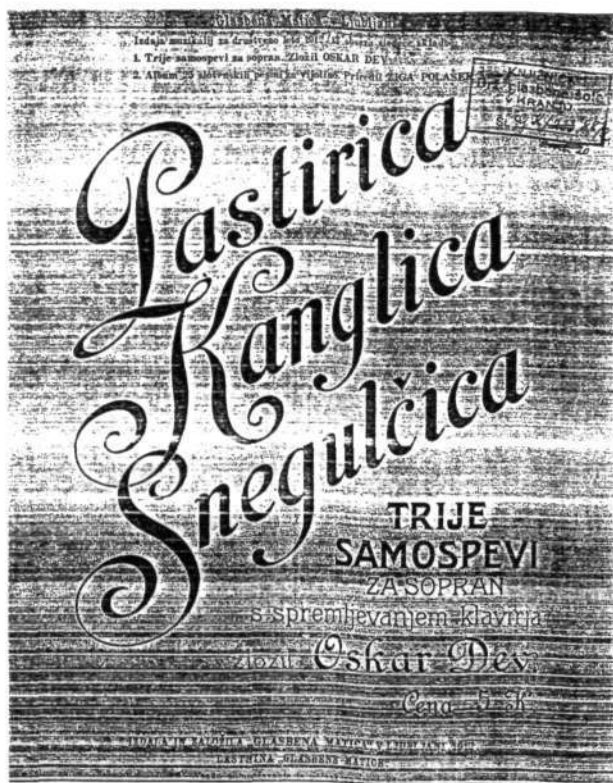

Skladatelj Oskar Dev z družino (žena in oba otroka, tretja oseba na fotografiji je še vedno neugotovljena) v »loških« letih (1905–11) nekje v okolici Škofje Loke.

da je tam pustil tudi določene ustvarjalne (kompozicijske) in poustvarjalne (zborovodske) sledi.

V Devovem Stanovskem izkazu⁸⁶ stoji, da je bil kot sodnik 2. aprila 1905 z dekretom št. 4227/5/4 »premeščen v Škofjo Loko.« Pred tem je Dev deloval kot sodni pristav na Brdu pri Lukovici. Spet drugi podatek⁸⁷ piše o tem, da je bil Dev kot sodni pristav na Brdu pri Lukovici premeščen v Škofjo Loko (po 15. aprilu in pred 15. decembrom 1905) v letu 1905.⁸⁸ Kar se Devove pravne službe tiče, je prav gotovo pomemben še podatek, da ga je prav v Loki zateklo profesionalno službeno napredovanje iz sodnega pristava, kakor je prišel v letu 1905 v Loko, v okrajnega sodnika (ad personam) 12. ali 14. decembra 1910.⁸⁹ 5. julija 1911 pa je bil potem Oskar Dev z novim dekretom premeščen kot okrajni sodnik iz Škofje Loke v Kranj.⁹⁰ V vsem tem času, ki je zagotovo trajal od 6. maja 1905 do 1. septembra 1911, pa Dev razen čiste uradniške službe drugače – pravniško ni bil kaj dosti aktiven. Iz tega časa ni zaslediti nobenega pisnega prispevka v strokovne pravne revije, niti ni najti Devovega imena v okviru Odvetniške zbornice. Zato pa je bilo Devovo delo zunaj sodišča toliko bolj bogato, tako po obsegu kakor tudi po kvaliteti. Datuma, ki ju navajam za najbolj gotova kot mejni ločnici, pa izhajata iz Opravnega zapisnika tajništva Narodne čitalnice v Škofji Loki. Ta navaja »pod zaporedno št. 30, z dnem 6. maja 1905 sprejemnico za Oskarja Deva kot novega člana.«⁹¹ Leta 1911 v njenem 49. upravnem odboru pa Oskar Dev ni več naveden, vanj je bil izvoljen že za leto 1906 (10. 12. 1905), torej takoj za tem, ko je prišel v Loko. V tem odboru je Dev tituliran kot »c. kr. sod. pristav«, tudi adjunkt.⁹² Za sklep Devovega življenja in dela v Loki zatorej velja leto 1911, kot je v zapisniku loške Narodne čitalnice zapisano, da je »O. Dev, c. kr. sodnik odšel v Kranj.«⁹³ Dev je tudi naveden kot član Narodne čitalnice v Škofji Loki pod tekočo številko 11 (od vsega 79 članov za leto 1905), hkrati pa je bil ves čas članstva poleg odbornika še član njenega veselicega in pevskega odseka. V letu 1906 je loška Narodna čitalnica štela že 88 članov. V letu 1907 najdemo Deva še kot njenega podpredsednika (izvoljen je bil na rednem občnem zboru 20. 1. 1907, število

njenih članov pa je v tem letu padlo na 64). Za naslednji dve leti 1908 in 1909 ni nobenih podrobnih podatkov o Devovem članstvu v Narodni čitalnici, 28. novembra 1909 pa je Dev omenjen spet kot njen podpredsednik. Potem pa Deva v letu 1910 ne najdemo več niti med odborniki, niti med člani, to pomeni, da je počasi odlagal svoje dolžnosti. To leto (1910) najdemo Deva le še kot člana Narodne čitalnice, članov pa je bilo še 68.⁹⁴ Da pa se Narodna čitalnica v Loki ni ukvarjala le z v imenu navedeno dejavnostjo, ampak je imela opraviti tudi z glasbo, priča kar nekaj dosedanjih vpogledov v njeno delo. Tako je ugotovljeno na prelomu stoletja, da so v okviru Čitalnice zaživeli moški, ženski in mešani zbori – zlasti pa še, ko je prišel na sodišče v Škofjo Loko glasbenik Oskar Dev.⁹⁵ Narodna čitalnica pa je imela v Loki kar bogato preteklost še pred Devovim prihodom, saj je bila ustanovljena že leta 1862.⁹⁶ Devova prizadevanja v okviru Čitalnice so ves čas slonela na povsem profesionalnih prijemih, ki jih je prinesel s seboj v Loko že iz Ljubljane, z Dunaja, z Brda. Povsod, kjer je bil, je vedel, kako se vsem tem rečem streže in tako tudi, da zgolj klavir, ki ga je Čitalnica v Loki že imela leta 1910, ni nič posebnega.⁹⁷ In tako je Devov prihod v Škofjo Loko nemalo poživil njeno glasbeno življenje. Tudi z njegovim prizadevanjem je bil ustanovljen salonski orkester in so bili oživljeni kar trije pevski zbori, ki pa so potem leta 1910 z Devovim umikom iz odbora Čitalnice in z odhodom 1911 v Kranj razpadli.⁹⁸ V Devovem salonskem orkestru so delovali loški

Naslovnica Treh samospevov, ki so izšli takoj po Devovem »loškem« času pri ljubljanski Glasbeni matici (1912).

učitelji Lampe, Ažman in Zahrastnik ter Mileva Zakrajškova.⁹⁹ Vsekakor je bil Dev v vseh letih življenja in delovanja v Loki (1905–11) eden pomembnih članov in členov Narodne čitalnice, kamor so poleg njega sodili še njen prvi predsednik in deželni glavar Oton Detela, zdravnik Anton Gerbec, slikar Ivan Grohar, botanik Franc Jesenko; med zunanji člani pa še dr. Ivan Tavčar, Ivan Dolinar in vodja obrtne šole v Ljubljani Ivan Šubic. Kot podporni član pa je bil med drugimi vpisan tudi posestnik starološkega gradu Strahl.¹⁰⁰ Za vse, kar je Dev v teh letih delovanja v loškem kulturnem okolju storil, še posebej za dvig glasbene umetnosti, je bil v času, ki je sledil tem njegovim dejanjem, marsikdaj omenjen, pohvaljen, zahvaljen.¹⁰¹

Že kmalu po naselitvi v Loki je Dev dosegel tudi prvega od zborovodskih uspehov. Ta se je zgodil že 24. septembra 1905, torej že takoj v prvem Devovem loškem letu, ko je slovensko društvo »Pravnik« v bližnjih Dorfarjih odkrilo spominsko ploščo slovenskemu pravniku, profesorju na dunajskem vseučilišču, dvornemu svetniku, članu kr. češke družbe znanosti itd., dr. Tomažu Dolinarju.¹⁰² Naslednji, žalostni dogodek je v Loki povezan z Devom in njegovimi glasbenimi prizadevanji. Dotika se enega od silvestrskih večerov Oskarja Deva v Loki (1905–10!), po vsej verjetnosti na dan 31. decembra 1906, ko je slikar – impresionist Ivan Grohar (1867–1911) pogosto slikal prav v Šk. Loki, skupaj z Rihardom Jakopičem in Matejem Sternonom.¹⁰³ In še naprej segajo pesmi in besede tako Oskarja Deva kakor tudi njegovih častilcev in nadaljevalcev, včasih tudi (negativnih) kritikov. Zdaj že daleč preko Devovega loškega bivanjskega in delovnega fragmenta, v čas Devove smrti v letu 1932.¹⁰⁴

Tako sta se torej na loškem koncu povsem slučajno povezali kar dve dovolj enako (umetniško) misleči duši: Grohar in Dev. Morda pa je bilo v vsem tem tudi kaj ustvarjalne nostalgije enega kakor drugega. Če sedaj skušam vsaj posredno povezati Groharjevo slikarsko-impresionistično in Devovo glasbeno-modernistično tematiko, njuni umetnosti, dobim naslednjo podobo (Tabela 1):

88

19 Nekoč v starih časih.
(Staropisna)

Allegretto.

Moški
Zbor

pe - la - dal! Bó! me - rai ljub - co
 ka - jol! v sta - rih do - sib. Ka -
 ka - jol! ta - rih. Vsta - ri - co me - ca -
 ka - jol! ta - rih. Vsta - ri - co me - ca -
 ka - jol! ta - rih. Vsta - ri - co me - ca -

1. Tri leta so minela,
Tako je hartana d'jal!
Kasneje bolj razpetil,
Jau hoo, li srhok dal!
Oj fantič moj, ej fantič mlad,
Do sedaj si bil en kje sodal,
Do sedaj si maha našljilov,
Sedaj bod pa ljubcov!

2. Kaker je hartana ritali
Tako meš tač stari!
Joum meš se prerali
le ljubca meš dobi!
Oja pivala, meš vrtihala,
Na otro se pritikala,
Šretna bod pivala dva
le vrtala vrtala.

L. S. 88.

L. S. 88.

V Ljubljani 1906.
ZALOŽIL L. SCHWENTNER
LASTNINA ZALOŽNIŠTVA.

Vsako pomnoževanje je po zakonu prepovedano

Naslovnica in priredba moškega zbora »Nekoč v starih časih« (iz Škofje Loke), Slovenske narodne pesmi (Ljubljana, 1906).

Fragmentarna primerjava Groharjevega in Devovega (loškega) umetniškega opusa¹⁰⁵

Ivan Grohar (ca. 250 slik)¹⁰⁶

Oskar Dev (ca. 424 skladb,
skupaj s priredbami)

Brna /I./ (1898)

Brna /II./ (1898)

Vodne vile (ok. 1899)

Prometej (1899)

Devinski grad (1902)

Pod Koprivnikom (1902)

Pomlad (1903)

Macesen (1904)

Mak (1901)

Vzdih (1902)

Kamnitnik (1905)

Pogled z mojega okna (1905)

Škofja Loka v snegu (1905)

Vrbe ob potoku (1905)

Postojnska jama (1906)

Slovenske narodne pesmi /I./ (1906)

Pomlad (1906)

Ptička (1906)

Tihi veter od morja (1906)

Zarja (1906)

Cvetoča jablana (1907)

Sejalec (1907)

Štemarski vrt (1907)

Slovenske narodne pesmi
iz Ziljske doline in Podrožja
/I./ (1908)

Krompir (1909)

Snopi (1909)

Črednik (1910)

Mož z vozom (1910)

Hribček (1910)

Hrepenenje (1910)

Kvišku plava (1911)

Slovenske narodne pesmi

s Koroškega (1912)

trije samospevi

(Kanglica/Pastirica/Snegul(j)čica; 1912)

Še ena – Zaljubilo se je so(l)nce (1912)

Božji volek (1912)

Pismo (1912)

V ustvarjalnem – kompozicijskem pogledu Devov »loški« čas ni bil kaj prida plodovit ali morda celo bistveno izstopajoč in v primerjavi s prejšnjimi ali poznejšimi leti Devove ustvarjalnosti in poustvarjalnosti plodovitejši. Tako njegova loška leta ne izstopajo kaj prida v primerjavi s tistimi, ki jih

je preživel in ko je deloval v Postojni, na Brdu in potem še v Kranju in Mariboru. Če se ozremo le na NA kot na neke vrste obvezujočo slovensko glasbeno literaturo tistega časa, pomembno za merjenje ter vrednotenje siceršnjega stanja slovenske glasbene (po)ustvarjalnosti, ki so hkrati izhajali ves čas Devovega življenja in dela v Škofji Loki, lahko opazimo, da v tem času (1905–11) Dev ni čisto nič objavil. Še z Brda (pred Škofjo Loko) je objavljen samospev *Ptička* na Kettejevo besedilo,¹⁰⁷ že iz Kranja pa je Dev poslal in objavil v NA moški zbor a cappella (=brez spremljave) *Kvišku plava* na besedilo slovenskega literarnega modernista – Devovega priljubljenejšega pesnika in libretista Otona Župančiča.¹⁰⁸ Tik pred »loškim« časom Dev prav tako ni nič objavil v le dveh letnikih Glasbene zore (GZ).¹⁰⁹ Iz »loškega« časa pa Dev prav tako ni nič objavil v CG.¹¹⁰ Tudi v Zborih (Z) iz tega časa ni zaslediti Devovih skladb.¹¹¹

Zato pa je bilo Devovo delo na področju nabiranja, zbiranja, harmonizacij in umetnih obdelav slovenskih ljudskih pesmi v »loškem« obdobju eno najbogatejših. Ne smemo pozabiti, da se je prav v tem času (2. oktobra 1905) pri ljubljanski GM osnoval Odbor za slovensko narodno pesem in da je bil Dev njegov član. Prav v naslednjem letu (1906) je pričel Dev načrtno zbirati koroške narodne napeve, ker se je bal, »da se bodo sicer porazgubili.«¹¹² Omenjeni odbor ljubljanske GM pa je Deva kar dvakrat zaporedoma poslal na Koroško (1907–1908), to pa prav v času, ko je bil ta sodni pristav in kasneje tudi sodnik v Škofji Loki.¹¹³ Iz tega časa se je ohranil le en zvezek (33 napevov) nabranih pesmi v koroški Ziljski dolini, ki pa so potem tudi že v »loškem« času rodile kar nekaj Devovih zbirk, harmonizacij, objav in tiskov: *Slovenske narodne pesmi I./* (Ljubljana) 1906; te prinašajo 24 zborov (17 mešanih in 7 moških, vsi a cappella = brez spremljave),

Novi akordi

Zbornik za vokalno in instrumentalno glasbo

L. X.

Št. 3.

Urednik: dr. Gajmir Krušič
Urednica: Ušebina.

1. Zbirka: "Primer" (Ljubljana) "Sestavina" za glasbo.
2. Zbirka: "Opomba" (Ljubljana) "Blagoslov" za mešani zbor.
3. Zbirka: "Amor" (Ljubljana) "Veselje" za mešani zbor.
4. Zbirka: "Dobro" (Ljubljana) "Kvišku plava" za moški zbor.
5. Zbirka: "Ptička" (Ljubljana) "Da im jo ptička" za mešani zbor.

Korodolovniški zbori.

Škoda čita in ne sme izdati razpisnih pism, ki so v tiskani obliki, in jih ne sme izdati po 20.

Dobro je, če se v tiskani obliki ne izdati.

Založništvo L. Schwentner - Ljubljana

Naslovnica Novih akordov (C./1911, št. 3), kjer je izšel Devov moški zbor »Kvišku plava« (na besedilo O. Župančiča), označen, kot da ga je Dev komponiral in poslal uredniku NA G. Kreku iz Škofje Loke.

med njimi pa so tudi take, ki jih je Dev nabral v novomeški okolici, Zaplazah, Zlatopolju, Podbrezjah, Preddvoru, v celjski okolici, Beneški Sloveniji, Lukovici in Prevojah pri Brdu, Črnomlju, na Bledu, v Kostanjevici, Postojni, Škofji Loki, Tolminu, na Solčavi in Štajerskem, ena pa je tudi že koroška.¹¹⁴ Naslednji Devov opus iz tega časa predstavljajo Slovenske narodne pesmi iz Ziljske doline in Podroža /I./, izšle pri GM v Ljubljani leta 1908. Ta zbirka prinaša 34 zborov (20 mešanih in 14 moških, zopet vsi a cappella = brez spremljave) z Brda, Bistrice, Zahomca, Drašice, beljaške okolice in Podroža.¹¹⁵ Prva in druga zbirka (1906 in 1908) sta bili izjemno pozitivno ocenjeni v dnevnem časopisju in strokovni glasbeni periodiki tistega časa, bolj ali manj so bili Devu v teh prizadevanjih naklonjeni vsi tedanji spremljevalci njegovega dela. Človek zato ne more mimo vprašanja, ali je bilo nasploh Devovo delo tega časa in prostora vrednejše na tem ljudsko-zbirateljskem in harmonizatorskem polju ali pa na izvirnem kompozicijskem področju. Dev je imel za seboj silno majhno število izvirnih glasbenih del in mnogo večji opus prav na prirejevalnem področju. Brez dvoma je to njegovo delovanje še dandanes v ospredju. V 20 moških in mešanih zborih, ki jih je uredil Matej Hubad kot 37. zvezek Matičnih zborovskih partitur (GM Ljubljana) 1910, sta objavljena dva Devova (moška) zbor: Hrepenenje in Tihi veter od morja, oba zopet na Župančičevi besedili. Dvoje naslednjih Devovih zbirk iz leta 1912 morda le še posredno sodi v Devov »škofjeloški« ustvarjalni čas (1905–1911). Vsekakor je tri samospelve za sopran s spremljavo klavirja (Pastirica/Kanglica/Sneguljčica) zasnoval še v Škofji Loki, izšli pa so pri GM v Ljubljani leta 1912,¹¹⁶ prav tako Slovenske narodne pesmi s Koroškega (za moški zbor, 30 pesmi; izdal L. Schwentner

„GLASBENA MATICA“ V LJUBLJANI
Izdaja mesečni in družinski leta 1908/10 zborov slovske skladbe.
Dvajset moških in mešanih zborov XXXVII zvezek zborovskih partitur.

20
MOŠKIH in MEŠANIH
ZBOROV

uredil MATEJ HUBAD.
XXXVII. zvezek Matičnih zborovskih partitur.

VSEBINA:

A. Moški zbori:	B. Mešani zbori:
1. Zdenek Aljko: Na dan!	13. Perda Jevšen: Na goro.
2. Emil Adamič: Sobotarna.	14. Perda Jevšen: Pastir.
3. Dušan Dev: Strpnanje.	
4. Dušan Dev: Tih veter od morja.	
5. Stanke Premrl: Na dan!	
6. Loderik Hoderavnik: Svoda.	15. Prace: Kimeri: Inquljni svet.
7. Sorka Prilepov: Jas bi rad zvedel rad.	16. Emil Adamič: Spuščen.
8. Ivan Makrič: Mo!	17. Brankoslav Vidarič: Ljudmila.
9. Vjaceslav Rašič-Benežberg: Dca.	18. Anton Vilar: V snehu.
10. Vilko Hovak: Guroki kraj.	19. D'Anton Sedevič: »Dobro jutro!« Prvi valc.
11. Vilko Hovak: Svak sveta.	20. Feridand Jevšen: Na goro.
12. Brankoslav Vidarič: Inquljni svet.	

Cena 6 K.

IZDALA IN SALOŽILA „GLASBENA MATICA“ V LJUBLJANI 1910.
LASTNIKA „GLASBENA MATICA“
Vsebo pomembnejše je po nekdanji programski.
Naredila in dala na svet. (Zdenek Aljko) - Ljubljani.

Naslovnica 20 moških in mešanih zborov (Ljubljana, 1910), kjer je v Devovem »loškem« času izšlo tudi dvoje njegovih (moških) zborov: »Hrepenenje« in »Tihi veter od morja«.

v Ljubljani 1912).¹¹⁷ V tej zbirki je Dev obdržal tudi tipiko koroške ljudske pesmi v harmonizaciji – priredbi, saj je vseh 30 koroških ljudskih pesmi v priredbah za moški zbor (a cappella = brez spremljave) komponiral v tipičnem štiriglasju: vodilni glas poje 2. (=drugi) tenor ali 1. (=prvi) bas, 1. (=prvi) tenor poje »čez«, podstavljen pa je še bas in dodan srednji glas. V letu 1913 sta izšli še dve nagrobnici: *Gozdič je že zelen* in *Vigred se povrne*, obe za moški zbor (a cappella) štiriglasno v založbi Učiteljske tiskarne v Ljubljani.¹¹⁸ Tudi ti dve nagrobnici bolj ali manj sodita že v Devov »kranjski« kompozicijski opus, še predno pa sta izšli v letu 1913 v tisku za moški zbor, ju je Dev priredil in pel še v Škofji Loki. Še pred tem sta obe omenjeni nagrobnici že izšli v Devovi predhodni zbirki *Slovenskih narodnih pesmi* (1906), takrat v priredbi za mešani zbor (Vigred se povrne, str. 18, in *Gozdič je že zelen*, str. 21), tako da ju lahko brez posebne »rezerve« tudi uvrstimo v Devov »škofjeloški« glasbeni opus. Za pesem *Vigred se povrne* pa smo tako že ugotovili, da ima poseben zgodovinski tok, povezan s Škofjo Loko.¹¹⁹ Najbolj drzne komentarje-kritike-ocene Devovih nagrobnic je ob tej priložnosti zapisal Devov sopotnik in modernist slovenske glasbe – skladatelj Emil Adamič (1877–1936), ki je o Devovih harmonizacijah in priredbah slovenskih ljudskih in koroških narodnih pesmi za različne sestave (zbove in glasove, s klavirjem ali a cappella, komponiranih in izdanih v tiskih v letih 1905–1913) zapisal, da »marsikatera harmonična nadeva nikakor ni narodna, kar g. Dev sam priznava, trdeč, da je pesmi sam postavil štiriglasno... in delujejo izvečine name (E. Adamič, op. pisc.!) kot umetne pesmi in lahko je pozabiti na njih narodni izvor... Pesmi v čistem molu so pri Slovencih kaj redke, da, prave bele vrane...«¹²⁰

Ko takole počasi sklepam Devovo življenjsko in glasbeno ustvarjalno in poustvarjalno delo in tudi njegov delež »glasbeni« Loki v letih 1905–1911, ne morem obiti vsaj tistih najvrednejših del Devovega glasbenega opusa, pa najsi gre za izvirne-umetne kompozicije ali za številne priredbe. Slednje so v marsikaterem primeru kar same razvidne že v naslovih, ene kakor druge pa so vsekakor najbolj popularni biseri slovenske vokalne glasbene umetnosti, redno prisotne v dandanašnji zborovski poustvarjalnosti in tako hočeš ali nočeš last celotnega slovenskega naroda tostran in onstran državnih meja. Med **samospevi** so to Kanglica, Ptička in Vdih; med **zbori** pa Barčica, Meglica, Pod klančkom sva se srečala, Prelepa je Selška dolina, Ptička (veselo) nad hiško žvrli, Rib'ce po murjici pvavajo, Soči, Stoji haretlc zagrajen, Strašno grmi in se bliska, Socej moj sel in Travnički so že zeleni (**mešani**); Dobro jutro ljubica (moja), Hladna jesen že prihaja in Pastirc pa pase ovce tri (**moški**); Čaj so tiste stazice (**mladinski**); od **komornih (vokalnih) del** velja omeniti Soči (**kvartet**) in Tam, kjer lunica (**kvintet**), mednje pa sodijo še **okteti – moški zbori**: Čej so tiste stezice, Dober večer, ljubo dakle, Drum[e]lca, Flosarska, Je vpihnila luč, Kako bo[m] ljubila, Na vasi, Sem šel, sem šel čez gmajnico in Soči.

Sklep – pomen

Pomen slovenskega skladatelja Oskarja Deva je večplasten. Po eni strani je skladatelj izvirnih (umetnih) vokalnih – zborovskih in vokalno-instrumentalnih del, miniatur (samospevov), po drugi strani pa je bil zbiralec in harmonizator slovenskih narodnih pesmi tostran in onstran slovenskih

nacionalnih in državnih meja (Avstrija in Italija) in nenazadnje pomemben kot pevec in zborovodja. V vseh teh dejavnostih pa je precej sledi zapustil od rodne Notranjske (Planina), kjer je bil rojen, prek Črnomlja, Novega mesta, Ljubljane, Dunaja, Prage in Gradca, kjer vse se je šolal, do Postojne, Brda, Š k o f j e L o k e, Kranja in Maribora, kjer je deloval takorekoč po vsej ljubi domovini. Glede na sodniški poklic, ki ga je kot diplomirani jurist s pravosodnim izpitom opravljal poklicno vse svoje življenje in na Devov »nikder dom«, je bila glavnina Devovega ustvarjanja in poustvarjanja povezana z GM. Povsod, kjer se je pojavil, je bil aktiven na zborovodskem in kompozicijskem glasbenem področju. Glasbeni opus Deva šteje (po pričujočem poskusu Devove bibliografije del): 8 samospევov, 16 zborov, 8 zbirk ter številne priredbe – harmonizacije (ca. 120 izdanih v tisku, od tega skoraj izključno sami zbori, sicer pa opus preko 400 del tega ustvarjalnega glasbenega področja. Kljub temu, da sega Devov kompozicijski opus v slovensko glasbeno moderno in da je bil zvest sodelavec NA (1901–1914),

Fragment s skupinske – oljne slike Slovenskih skladateljev (original v mali dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani) slovenskega slikarja in skladatelja Saše Šantla (1883–1945) iz leta 1936 (delno po spominu in fotografijah).

Oskar Dev (1868–1932) stoji v ospredju – v profilu, obrnjen od desne proti levi, v družbi (od leve proti desni) z J. Pavčičem, G. Krekom (sedi), A. Hajdrihom, F. S. Vilharjem-Kalskim in J. Kocijančičem (vsi trije zgoraj – v ozadju), J. Ravnikom, E. Adamičem, V. Mirkom in H. Volaričem (prvi z desne).

pretiran modernist Dev ni bil. To potrjujejo tako obsegi in forme – oblike (z zasedbami vred) in analitični muzikološki elementi (melodija, ritem, harmonija, barva – zasedba in forma – oblika) Devovega opusa. Dev je bil končno le romantik, ki je celo bolj pomemben kot zborovodja in harmonizator slovenskih ljudskih pesmi. Po šolanjih pri Hugolinu Sattnerju, Antonu Foersterju, Franu Gerbiču, J. Janušowskem, J. Böhmu in Mateju Hubadu je Dev kot povsem profesionalno izšolan glasbenik (dober pianist, pevec in zborovodja – dirigent) zelo kvalitetno in skozi vse svoje življenje (od študijskih let dalje!) deloval tudi kot zborovodja.

V Škofji Loki (1905–1911) je Dev zapustil največ sledi kot aktivist Narodne čitalnice. Prav tako je znanih nekaj ljudskih pesmi, ki jih je nabral in obdelal na »loškem« koncu. Najbolj znan je mešani (pevski) zbor (a cappella) *Prelepa je Selška dolina*, danes že skoraj ponarodeli zbor. Prav v »loškem« času pa je Dev kot sodnik pričel tudi z intenzivnim

2. Prelepa je selška dolina. 9

(Narodna iz Selc na Gorenjskem.)

Maesoso.

MEŠANI
ZBOR.

Pre - le - pa je sel - ška do - li - na,

k'je ta - le de - kle - ta gre - di - la.

Lahno, staccato.

So flo - tna, so za - le, no lu - stne so mla - de, al'

sre - čna je ta, k'ne - ra - go - lna.

L. S.

10

Nekoli počasneje od 1. tempo.

Me - ni je kri - va ma - ti mo - ja,

da ni - sem do - bi - la fan - ta svoj - ga.

Lahno in staccato in crescendo.

Zdaj jih pa zlo skr - hi, k'fan - ta tak' dol - go - ni.

Kaj bo, kaj bo, čv fan - ta ne - bu!

L. S.

Tisk mešanega pevskega zbora »Prelepa je Selška dolina« (narodna iz Selc na Gorenjskem), izšla potem že dosti pozneje, ko je bil Dev že daleč iz Škofje Loke (v.: Jugoslovanske narodne pesmi za moški in mešani zbor, 1923).

in načrtnim zbiranjem koroških narodnih pesmi, saj je od tega časa dalje vsake poletne počitnice preživel na potovanjih po Koroški. Od tu naprej je Dev tudi harmoniziral številne in popularne slovenske ljudske pesmi in še s posebno ljubeznijo, znanjem in uspehom tudi koroške narodne pesmi. Te je izdal v tisku v kar nekaj zbirkah, od zborov pa prednjačijo v Devovih priredbah – harmonizacijah mešani in moški zbori (a cappella). V slovenski

cerkveni glasbi Dev ni pustil nobenih sledi, čeprav je nekaj njegovih harmonizacij v molskih tonalitetah, take – cerkvene vsebine pa je tudi nekaj Devovih slovenskih ljudskih pesmi-zborov. Med slednjimi sta najbolj popularni dve nagrobnici (Gozdnič je že zelen in Vigred se povrne). Ti dve sta v tesni povezavi z Devovim znanstvom s slovenskim slikarjem in popularnim loškim impresionistom Ivanom Groharjem. Dev in Grohar sta v Loki nekaj časa tudi povsem strokovno-profesionalno (slikarsko in glasbeno) sodelovala.

Če štejemo Deva med slovenske glasbene moderniste, je njegov vokalni opus prav gotovo zmerno moderen – romantičen, poznoromantičen, novoromantičen. Pravi slovenski glasbeni modernisti so bili ob Devu kvečjemu E. Adamič, M. Kogoj, G. Krek, A. Lajovic, J. Ravnik in R. Savin, vsi po vrsti sodelavci NA, in kasneje še »oče« slovenske glasbene moderne – S. Osterc. Dev sodi le bolj v vrsto skladateljev, ki so našli osebno tvorno sintezo med značajem ljudske glasbe in sodobnim kompozicijskim slogom ter so s tem »šeše« pripravili pot moderni slovenski zborovski umetnini (A. Schwab, J. Pavčič, Z. Prelovec in P. Jereb). V najbolj značilnem slovenskem – koroškem štiriglasju, ki je še dandanes aktualno za petje v vokalni (kvartet, kvintet, oktet in zbori), pa je pravzaprav iskati Devovo celostno identiteto z izvorno slovensko glasbeno umetnostjo, zdaj ljudsko, zdaj umetno. To tipično Devovo štiriglasje še dandanes pomeni harmonizacijo enoglasne ljudske melodije za vodilni glas, ki ga poje 2. tenor ali 1. bas, 1. tenor poje »čez«, podstavljen pa je še bas in dodan srednji glas. In to sta dandanes Oskar Dev na koncertnem odru in tipična slovenska ljudska pesem v njegovi umetni obdelavi – harmonizaciji.

Nagrobni spomenik družinske grobnice Devovih na (starih) ljubljanskih Žalah, kjer je Oskar Dev tudi pokopan (foto F. Križnar).

Opombe

¹ Stanovski izkaz Predsedništva višjega deželnega sodišča v Ljubljani, SHS-Devova personalna mapa, ki jo hrani Arhiv Republike Slovenije v Ljubljani.

V pomanjkanju izvirne Devove zapuščine se v tem primeru zanašam hkrati tudi na razpoložljivo (glasbeno) leksiko in pa na vse vire, ki so mi bili dostopni na različnih naslovih, saj je znano, da se je Dev (službeno) nenehno selil, vmes pa tudi veliko potoval.

Anka Grlic (rojena Dev), edina živeča skladateljeva potomka – vnukinja (zakonita dedinja; prim. dopis Mestnega sekretariata za notranje zadeve Ljubljana št. 10/3-04-5521/1-91 z dne 12/12-1991) pa je o tem problemu tudi osebno izjavila, da »*kakršnekoli (kompletne) zapuščine po O. Devu ni*«¹ Rojstna hiša skladatelja v Planini je bila porušena, torej so bili edine možni fragmenti – ostanki eventualne zapuščine v krajih, kjer je O. Dev živel in služboval: Postojna, Škofja Loka, Kranj, Brdo pri Lukovici in Maribor; morda je ostalo še kaj s tem v zvezi na pristojnih sodiščih (Ljubljana in Maribor) itd.

Tudi Kronika (v GZ NUK) Oskar Dev je skoraj prazna, razen nekaterih skladateljevih avtografov – kompozicijskih fragmentov in tiskov, tam ni nič, kar bi bilo v zvezi z eventualnimi biografskimi listinami O. Deva.

Prim. še SBL, 1. knj., Abraham-Lužar, Ljubljana 1925-32, str. 131 in arhiv SBL (kjer so vsi navedeni podatki identični).

² Barle J., Naši muzički radnici – O. Dev (Sv. Cecilija, 23/1929, št. 2, str. 66), spomini enega od Devovih gimnazijskih sošolcev – zdaj že v Novem mestu).

³ Dev O., Kdo je skladatelj »Vigredi«? (SN, 58/1925, št. 252 /5/11-1925/, str. 3).

⁴ (n. n.), Oskar Dev – šestdesetletnik (Z, 5/1929, št. 1, str. 1).

⁵ Barle J., Oskar Dev (nekrolog), (Sv. Cecilija, 26/1932, št. 6, str. 199).

⁶ Zgodovinar in glasbeni pisec, duhovnik (LJM, 1. knj., A-Ma, JLZ »Miroslav Krleža«, Zagreb, 1984, str. 49–50).

⁷ Skladatelj (ib., str. 315).

⁸ Skladatelj, soustanovitelj (skupaj z A. Foersterjem) slovenskega Cecilijanskega društva, pomemben slovenski cerkveni glasbenik (Leksikon CZ – Glasbeniki, Ljubljana, 1988, str. 342).

⁹ (n. n.), Oskar Dev – šestdesetletnik (Z, ib.).

¹⁰ Barle J., ib., str. 66.

¹¹ Iz tega časa obstaja tudi zapis – ocena »javne skušnje« (= izpita): z dne 25/3-1887 GŠ GM zopet predstavili na produkciji. Spored je obsegal 15 točk... Oskar Dev je (prepričljivo) predstavil Chopinovo Polonaiso, ... (SN, 20/1887, št. 70 /29/3-1887/, str. 3 in Budkovič C., Sto let pevskega zbora Glasbena Matica 1891–1991, GM, Ljubljana 1991, str. 15).

¹² Skladatelj, pianist in organist, po rodu sicer Čeh, vendar dominantna slovenska glasbena figura 18. in 19. stoletja, m. dr. tudi avtor slovenske »nacionalne« opere Gorenjski slavček (Leksikon CZ – Glasbeniki, ib., str. 121).

¹³ Skladatelj, operni pevec in pedagog (ib., str. 134).

¹⁴ Zanj ni drugih (biografskih) podatkov kot to, da je bil v letih 1882–1887 učitelj šole GM (Cvetko D., Zgodovina glasbene umetnosti na Slovenskem, III. knj., DZS, Ljubljana 1960, str. 225), pianist (ib., str. 160 in 172), bil pa je aktiven tudi v vodstvu najprej (nemškega) društva Laibacher-Liedertafel (ust. 1879) in je gojilo nemško ter s l o v e n s k o pesem (podčrtal avtor, op. pisc.!), svojim članom pa je dovoljevalo delovati tudi v drugih glasbenih in pevskih društvih; od 1880 dalje Janušowsky celo vodja tega društva, pozneje pa odbornik GM v Ljubljani (ib., str. 152).

¹⁵ Pevski pedagog in dirigent, v prvih desetletjih 20. stoletja osrednja osebnost slovenskega glasbenega življenja, učitelj in direktor Glasbene šole in Konservatorija GM ter dirigent in zborovodja orkestra in zbora GM (v Ljubljani; Leksikon CZ – Glasbeniki, ib., str. 170).

¹⁶ Rijavec, A., Dev Oskar (ES, 2. knj., /Ce-Ed/, MK, Ljubljana 1988, str. 241).

¹⁷ Gobec R., Oskar Dev – zvesti zbiralec narodovega glasbenega blaga (DE, 11/1952, št. 50 /5/12-1952/, str. 6).

¹⁸ Uslužbeni list v Devovem Stanovskem izkazu, ib.

¹⁹ Pozneje se je po Devovih osebnih navedbah srečal z vojaško službo še na /vojaških/ orožnih vajah: 1/7–28/7-1894; 15/6–12/7-1896; 16/8–12/9-1899 in 9/8–7/9-1900 (ib.).

²⁰ Odločba o določitvi rodbinske pokojnine št. II/801/46-2, izdana dne 12/3-1946, Vlada Republike Slovenije (Stanovski izkaz, ib.).

²¹ Rekonstrukcija Stanovskega izkaza (ib.).

²² Ib. – Potek celokupnega civilnega državnega službovanja. Tukaj je naveden Dekret predsednika deželnega sodišča v Ljubljani, št. 1092/4/98 z dne 23/4-1898.

²³ »... in obljubo storil«, kot stoji natančno v pričujoči (ib.) dokumentaciji z dne 2/7-1898.

²⁴ »Triindvajset članov odbora GM, na čelu z Oskarjem Devom je za 14. marec (1899)

zahtevalo sklic izrednega občnega zbora... (nezaupnica odboru, ki je dal odpoved /Mateju/ Hubadu... Na /izrednem/ občnem zboru /GM/, napovedanem za 29. marec /1899/... Volitve novega odbora so pokazale, da so bili skoraj vsi kandidati soglasno izvoljeni, predsednik GM je postal dr. A. Ferjančič... v odbor pa so bili izvoljeni... O. Dev... (Budkovič C., *ib.*, str. 27 in Mahkota K., *Kronika pevskega zbora GM od 1891 do 1945*, II. del, 1. knj., str. 78–80).

²⁵ /Zastareli/ Izraz za predsednika brez glasovalne pravice (Verbinc F., *Slovar tujk*, CZ, Ljubljana, 1968, str. 75).

²⁶ Uslužbeni list O. Deva K-SHS v Stanovskem izkazu (*ib.*).

²⁷ Gobec R., *ib.*

²⁸ Stanovski izkaz, *ib.*

²⁹ Barle J. (*ib.*, str. 67) navaja: »pri Lukovici;« isto (pri Lukovici) navaja tudi Gobec R. (*ib.*).

³⁰ V Kranju je Oskar Dev živel in deloval v času 1911–1914 in tam kljub glasbeni šoli GM (iz Ljubljane, ust. 1909) ni zabeležena kakšna posebna Devova aktivnost. V zapisniku občnega zbora Odbora GM Kranj (Glasbena šola) z dne 7/11-1912 je omenjen Oskar Dev kot nadzornik v Odboru (c. kr. okrajni sodnik O. Dev), na naslednji ohranjeni listini – zapisniku seje 1920/21 pa Dev ni več navzoč (Fond arhiva št. 20 /GŠ Kranj/, ZAL – Enota za Gorenjsko v Kranju).

³¹ Iz tega časa (1912 – napačno, ker je Dev prišel v Maribor šele leta 1919, op. pisc.) izvirajo tudi osebni stiki Deva z enim od pomembnih hrvaških skladateljev Josipom (Štolcerjem) Slavenskim (1896–1955): »... Od tog vremena datira i poznanstvo sa Oskarom Devom (1868–1932), uglednim kompozitorom tog vremena i sakupljačem narodnih pesama od kojih je mnoge umetnički obradio...« (Bingulac P., Horska muzika Josipa Slavenskog, *Zvuk*, SKJ, 1966, br. 69, str. 541 in Sedak E., Josip Štolcer Slavenski, 1. zv., *MIC KD*, Zagreb i MZ MA Sveučilišta u Zagrebu 1984, str. 232).

³² Datum Devove upokojitve, 8/2-1932 se nahaja v Odločbi..., št. II/801/46-2, (Stanovski izkaz..., *ib.*).

³³ /Isti/ Dokument-Odločba... navaja 33 let, 9 mesecev, 15 dni pokojninske dobe (*ib.*).

³⁴ (n. n.), Skladatelj Oskar Dev (2. XII. 1868–2. XII. 1928; *Mariborski Večernik »Jutra«*, II. (IX.) /1928/ 2, št. 274 /30/11-1928/, str. 1).

³⁵ (n. n.), Oskar Dev – šestdesetletnik (*ib.*).

³⁶ Zapisnik /ust./ občnega zbora, orig. v *Pokrajinskem arhivu Maribor*, arhiv GM Maribor.

³⁷ A. J., Ob stoletnici rojstva skladatelja Oskarja Deva (*Večer*, 24/1968, št. 290 /13/12-1968/, str. 18).

³⁸ »... Bolujem na jetrih in sem že en mesec in pol v postelji.« (zadnje Devovo pismo Zorku Prelovcu, datirano v Mariboru, 22/7-1932; Prelovec Z., Spomin na skladatelja Oskarja Deva; *Z*, 8/1932, št. 5, str. 32).

To bolezen na jetrih potrjuje tudi Devovo zahvalno pismo moškemu pevskeemu Kvartetu GM v Ljubljani (Maribor, 22/7-1932), naslovljeno na Josipa Skalarja po uspeli radijski oddaji (Radio Ljubljana, 3/7-1932), ki je tematsko orisala Devovo vokalno glasbeno delo (Skalar J., Spomin na skladatelja Oskarja Deva; *Z*, VIII./1932, št. 5, str. 32).

³⁹ (n. n.), Skladatelj Oskar Dev (*Mariborski Večernik »Jutra«*, VI. (XIII.)/1932, št. 174 /3/8-1932/, str. 2).

⁴⁰ (n. n.), Skladatelj Oskar Dev (*SN*, 65/1932, št. 174 /3/8-1932/, str. 1).

⁴¹ Stanovski izkaz (*ib.*) – Imovinsko stanje: »bore zasebnega premoženja.«

⁴² (n. n.), Skladatelj Oskar Dev (*ib.*).

⁴³ Zgodovina Pevskega zbora GM Maribor (tipkopis v arhivu GM Maribor; hrani *Pokrajinski arhiv Maribor*).

⁴⁴ (V. M.) = Mirk V., Oskar Dev – šestdesetletnik (*Z.*, 5/1929, št. 1, str. 1).

⁴⁵ Stanovski izkaz (*ib.*).

⁴⁶ *Ib.*

⁴⁷ Personalsstandesausweis, *ib.*

⁴⁸ Stanovski izkaz, *ib.*

⁴⁹ *Ib.*

⁵⁰ Barle J., *ib.*, str. 67.

⁵¹ Barle J., Oskar Dev (nekrolog; *Sv. Cecilija*, 26/1932, št. 6, *ib.*, str. 197).

⁵² Šelhaus E., Plodno glasbeno življenje (Pred 111. leti se je rodil skladatelj Oskar Dev; *Dnevnik*, 1979, št. 238 /1/9-1979/, str. 12).

⁵³ Rijavec A., *ib.*

⁵⁴ *Kronika Oskar Dev (GZ NUK)*.

⁵⁵ *Ib.*

⁵⁶ *Ib.*

⁵⁷ Cvetko D., *ib.*, str. 358.

- ⁵⁸ Marolt F., *Slovenske narodoslovne študije*, Prvi zvezek: Tri obredja iz Zilje, GM-Folkorni inštitut, Ljubljana 1935.
- ⁵⁹ Pirnat M., Dve novi nagrobnici (*Edinost*, 38/1913, št. 303 /Trst. 1.–2./11-1913/, str. 5 in /n. n./, Jugoslovanske narodne pesmi; *Jutro*, 4/1923, št. 211 /9/9-1923/, str. 10).
- ⁶⁰ (n. n.), Oskar Dev – 60-letnik (*Jutro*, IX/1928 /4./, št. 283, /1/12-28/, str. 3).
- ⁶¹ Ukmar – Cvetko – Hrovatin, *Zgodovina glasbe*, DZS, Ljubljana, 1948, str. 516).
- ⁶² Reklamni vložek Založbe Pevskega društva Ljubljanski Zvon v 10. letniku (1934) *Zborov*.
- ⁶³ (n. n.), Muzičke vjesti (*Muzičar*, Zagreb, 7/1929, št. 2 /15/2-29/, str. 6).
- ⁶⁴ Cvetko D., *ib.*, str. 360.
- ⁶⁵ Cvetko D., *Stoletja slovenske glasbe*, CZ, Ljubljana 1964, str. 251.
- ⁶⁶ Trobina S., *Slovenski cerkveni skladatelji*, Založba Obzorja, Maribor 1972, str. 281–283, Seznam cerkvenih skladateljev, kjer Devovo ime iščemo zaman.
- ⁶⁷ (M. B-n. = Miho Baran), Povodom smrti slovenskog skladatelja Oskara Deva (*Novosti*, Zagreb 26/1932, br. 247 /7/9-1932/, str. 11): »...*Tamo* (v NA, op. pisc.!) je objavio muške i mješovite zborove te kompozicije za *glasovir*.« (podčrtal avtor!) in (n. n.), Ob smrti skladatelja Oskarja Deva (*Jutro*, XIII/1932, št. 180 /4/8-1932/, str. 3): »*Tu* (v NA, op. pisc.!) je objavljaj muške in mešane zборе ter skladbe za *klavir*.« (podčrtal avtor!).
- ⁶⁸ Barle J., + Oskar Dev (*Sv. Cecilija*, Zagreb 26/1932, št. 6, str. 198).
- ⁶⁹ Mirk V., Skladatelj Oskar Dev (*Mariborski Večernik »Jutra«*, II. (IX.)/1928/2, št. 274 /30/11-1928/, str. 1) in Barle J., *ib.*, str. 197–198).
- ⁷⁰ Gobec R., *ib.*
- ⁷¹ Cvetko D., *Zgodovina ...*, *ib.*, str. 472.
- ⁷² Ukmar – Cvetko – Hrovatin, *ib.*, str. 496.
- ⁷³ Ukmar V., *Glasba v preteklosti*, DZS, Ljubljana, 1972, str. 190.
- ⁷⁴ Cvetko D., *Stoletja slovenske glasbe*, *ib.*, str. 238.
- ⁷⁵ *ib.*, str. 238.
- ⁷⁶ R. (= redakcija), Prosveta – Skladne novinke na »Matičnem« koncertu dne 14. prosinca (januarja) 1912 (*Dan*, I./1912, št. 13 /13/1-1912/, str. 3).
- ⁷⁷ *ib.*
- ⁷⁸ Faganel J. in T., *Novi akordi – tematska številka RGM (S)*, 8/1977–78, št. 3, 19/12-1977, str. 9.
- ⁷⁹ *ib.*, str. 10.
- ⁸⁰ Cvetko D., *Zgodovina ...*, *ib.*, str. 373.
- ⁸¹ NA, I./1901-02, št. 4, str. 67–69.
- ⁸² (n. n.), Oskar Dev – 60-letnik (*Jutro*, *ib.*, str. 3).
- ⁸³ J. in T. Faganel, *ib.*
- ⁸⁴ *ib.*
- ⁸⁵ *ib.*
- ⁸⁶ Personalna mapa O. Deva, *Arhiv Republike Slovenije*, Ljubljana.
- ⁸⁷ *Slovenski pravnik*, XXI/1905, št. 4 (15/4-1905), str. 112, Razne vesti – osebne vesti.
- ⁸⁸ *ib.*, št. 10-12, str. 346–347 (Razne vesti).
- ⁸⁹ Dekreta št. 2103 (14/2-1910) in št. 2711 (12/2-1910; Stanovski izkaz O. Dev, *ib.*) in *Slovenski pravnik*, 26/1910, št. 3 (15/3-1910), str. 96 – Razne vesti – Osebne vesti, ki je o istem poročal malce kasneje: »*Sodnik O. Dev v Škofji Loki za okr. sodnika istotam.*«
- ⁹⁰ *ib.*, 27/1911, št. 6-7 (15/7-1911), str. 220, Razne vesti (Osebne vesti) in dekret št. 6180 z dne 5/7-1911 /drugi dekret iz tega časa pod istim datumom – št. 18254/ (*Arhiv R. Slovenije*, Ljubljana).
- ⁹¹ ZAL, Oddelek v Škofji Loki, fond Narodne čitalnice 1862–1924.
- ⁹² *ib.*
- ⁹³ *ib.*
- ⁹⁴ *ib.*
- ⁹⁵ Demšar V., Kulturna društva na Škofjeloškem do prve svetovne vojne – K otvoritvi razstave (*LR*, 28/1981, str. 340–341).
- ⁹⁶ Cvetko D., *Slovenska glasba v evropskem prostoru*, SM, Ljubljana, 1991, str. 295.
- ⁹⁷ Jesenko M., Narodna čitalnica v Škofji Loki 1862–1924 (*LR*, 24/1977, str. 98–109): »...*Podpredsednik Oskar Dev je na občnem zboru 1910 poročal, da je, kljub deficitu, v blagajni vrednost inventarja čez 2100 kron. Klavir je imel od 1911 v najemu Sokol oziroma različni njegovi člani na svojih domovih.*...«
- ⁹⁸ ZAL, Oddelek v Šk. Loki, *ib.*, Pravila in Imenik članov 1862–1894, *Beleznica tajništva* (1894–1923) in *ib.*, str. 104, 109.
- ⁹⁹ Gobec R., *ib.*

¹⁰⁰ Jesenko M., *ib.*, str. 108.

¹⁰¹ Debeljak, dr. T., *Kulturni delavci loškega okraja v preteklosti in sedanjosti (Škofja Loka in njen okraj, Škofja Loka 1936, str. 59–79):* »...Dev Oskar /sodnik/ (je) vodil pevске zборе in komponiral lepe narodne pesmi.«

Štukl F., *Zapisniki in drugi dokumenti iz arhiva občine Škofja Loka, 1861 do 1918, ZAL, enota Škofja Loka, 1979, str. 78–79:* v tem (zadnjem) dokumentu od 6. novembra 1907-V/275–276 beremo v točki VIII. Slučajnosti naslednje: »Župan odda predsedstvo podžupanu Lovru Sušniku, poroča o daljšem govoru glede neosnovanih napadov v 'Slovincu' na tukajšnjega sodnijskega adjunkta gosp. Dev-a ter predlaga sledečo resolucijo:

'Občinski odbor mesta Škofja Loka izreče s tem svoje ogorčenje zaradi neosnovanih napadov na tukajšnjega sodn. adjunkta g. Oskarja Deva, kakor jih je v zadnjem času večkrat prinašal Ljubljanski dnevnik Slovenec. Pri vsem tukajšnjem prebivalstvu je g. Dev ne le priljubljen kot izvrsten družabnik, ki se ne vtika v nobeno politiko, ampak tudi čislán kot dober in nepristranski sodnik. Kdor trdi, da dela g. adjunkt Dev pri svojem kazenskem ali civilnem uradovanju razlike med strankami po njih političnem mišljenju, ta govori neresnico. Zeleti bi bilo le, da bi imeli v Škofji Loki vedno tako obče priljubljenega spoštovanega in vsem strankam enako postrežnega sodnega adjunkta kakor je g. Dev.'

Odbornik Dr. Zakrajšek apelira na odbornike, da se naj v znak zločnosti v tej zadevi nikar več ne debatira, in se potem predlagana resolucija soglasno odobri in sprejme.

Na to zaključí župan sejo.«

¹⁰² Slovenski pravnik, *ib.*, 21/1905, št. 10–12 (15/12–1905), str. 346–347 – Razne vesti:

»(Iz kronike društva »Pravnik«) Dne 24. septembra so se oddolžili slovenski pravniki svojemu slavnoznanemu rojaku drju. Tomažu Dolinarju s tem, da so mu na rojstno hišo vzdali spominsko ploščo. Zgodilo se je po inicijativi g. sodnega svetnika drja. E. Volčiča, ki je bil v I. zvezku letošnjega 'Slov. Pravnika' priobčil o Dolinarju temeljit životopis. Odbor društva 'Pravnika' se je rad poprijel te misli ter v nekajkih sejah ukrenil, da se je pri ljubljanskem kamnoseku g. Feliksu Tomanu naročila marmornata plošča s primernim napisom. Poseben odbor v Škofji Loki – gg. notar Lenček, sodnik Šumer in sodni pristav Deu – je pa pripravil potrebno za primerno slovesnost, ki naj bi se izvršila povodom odkritja plošče v Dorfarjih, rojstvenem kraju Dolinarjevem. Dne 24. septembra zjutraj se je res zbralo na škofovškem kolodvoru precejšnje število članov društva 'Pravnika', katerim se je pridružil g. dež. šolski nadzornik in slovstveni zgodovinar Levec. Od kolodvora je pičle pol ure hoda k cerkvi sv. Duha, kjer se je nalašč na ta dan vršilo cerkveno opravilo. Na potu so izletnike pozdravili srenjski možje, posebej so jih pa še žene in dekleta v narodnih nošah okitile s svežimi šopki. Po cerkvenem opravilu ob 11. uri je šla vsa družba v bližnje Dorfarje, kjer jo je pred Dolinarjevo rojstno hišo št. 19 pričakoval občinski zastop starološki z županom g. Dolencem na čelu, obdan od gasilnega društva in kmetских množic. Župan Dolenc je izražal veselje in zahvalo, da društvo 'Pravnik' hoče na ta način posloviti njih ožjega rojaka. Zahvaljeval se je pa na pozdravu društveni načelnik g. dr. Ferjančič. Rojstno hišo Dolinarjevo je sedaj njen lastnik g. Zakotnik dal primerno okrasiti in s ploh vsa njena lega z gospodarskimi poslopji vred napravljala jako prijeten vtisk. V sredo množic je stopil g. sodni svetnik dr. Volčič in kakor slavnostni govornik podal s topló in jasno besedo sliko Dolinarjevega življenja in mnogostranskega delovanja, govoreč osobito na srce preprostemu ljudstvu. Po končanem govoru se je odkrila lična svetločrna plošča, vzdana na pročelju hiše s tem-le zlatim napisom:

V tej hiši se je porodil dne 12./XII. l. 1760

dr. Tomaž Dolinar

slovenski pravnik, profesor na vseučilišču dunajskem, dvorni svetnik, član kr. češke družbene znanosti itd.

umrl na Dunaju dne 15./XII. l. 1839.

Društvo »Pravnik«.

Vsi narvoči so hvalili izvršitev, osobito, ker se plošča naravnost vidi z mimo držeče okrajne ceste. Društveni načelnik g. dr. Ferjančič se je iznova zahvalil in nato so se vsi izletniki odpeljali v Škofjo Loko. Tu je bil »pri Gus/t/elju« ob 1. uri pripravljen skupni obed, na katerem se je slavnosti primerno govorilo. Društveni načelnik g. dr. Ferjančič je nazdravil vsej družbi, g. notar Lenček v imenu mesta izletnikom, g. nadzornik Levec životopiscu Dolinarjevemu g. sodnemu svetniku drju. Volčiču, le-ta g. notarju Hudoverniku, ki je pred 25 leti prvič pisal v »Pravniku« o Dolinarju, g. zdravnik dr. Arko v imenu škofovške čitalnice društvu »Pravniku« itd. Vmes je pravniški oktet pod vodstvom g. sodnega pristava Deua lepo popeval. Sploh je bilo združeno »utile cum dulci« in društvo »Pravnik« si ta dan lahko z zadoščenjem zabeleži v svojo kroniko.«

¹⁰³ Lotrič L., Vigred se povrne... Oskarju Devu v spomin! (*Mariborski »Večernik« Jutra*, 6/1932, št. 175 /4/8-1932/, str. 2):

»Bilo je na Silvestrov večer pred tolikimi leti. Tedaj je bil Oskar Dev sodnik v Škofji Loki. Naš največji slikar Grohar pa je živel tudi istotam in ustvarjal svoje nesmrtno umotvore. Kakor vsako leto, je tudi tedaj škofjeloška čitalnica priredila Silvestrov večer. Grohar je skombiniral za to prireditev krasno živo sliko, Oskar Dev je pa med predstavljanjem intoniral za kulisami kot dirigent pevskega društva škofjeloške čitalnice po njem harmonizirano narodno pesem: 'Vigred se povrne'.

Grohar je bil radi te pesmi do solz ginjen in je prosil Oskarja kot svojega najboljšega prijatelja, da se mu ta pesem ko bo umrl, zapoje na grobu. Kmalu nato je naš največji slikar Grohar umrl v ljubljanski bolnišnici za jetiko. Oskar, kot njegov prijatelj, se je podal s pevskim zborom škofjeloške čitalnice v Ljubljano in zapeli so mu 'Vigred se povrne'. S tem je izpolnil svojemu najboljšemu prijatelju poslednjo željo.«

¹⁰⁴ *Ib.*: »Od tedaj je postala ta lepa naša pesem... 'Vigred se povrne'... nagrobnica. Ko bomo spremili Oskarjevo truplo iz Maribora v njegov domači kraj, mu bo zagotovo tudi ta pesem zapeta v zadnji pozdrav. Saj je res njegova, in usoda mu bo vsaj na zadnji poti toliko mila, da ga bo spremljala v večni grob njegova lastna harmonija.«

¹⁰⁵ Primerjava je le delna, poudarek je na sočasnem (kronološkem) ustvarjalnem opusu obeh medijko in umetnostno dokaj različnih avtorjev, zato je pri eventualnem vrednotenju enega kakor drugega in potem primerjavi obeh potrebno upoštevati vse specifičnosti in zakonitosti obeh umetnostnih zvrsti: slikarstva in glasbe. Še posebno pa je zanimiv vpogled v uokvirjen del Tabele 1, ki priča o »loškem« fragmentu obeh umetnikov, vezanih na enak čas in prostor (1905–1911, Škofja Loka).

V levi koloni so kronološko navedeni naslovi Groharjevih slik – olj, v desni pa Devova glasbena dela (samospevi in zbori ter zbirke; prim. poskus bibliografije Devovih del v cit. razpravi na teh straneh, op. pisc.!).

¹⁰⁶ Brejc T., Grohar Ivan (*ES*, 3. knj., Eg-Hab, ib., str. 389–392).

¹⁰⁷ *NA*, IV./1905, zv. 6, str. 65–67.

¹⁰⁸ *Ib.*, X./1911, št. 3, str. 34–35.

¹⁰⁹ *GZ*, 1899–1900.

¹¹⁰ *CG*, 1905–1911.

¹¹¹ *Z*, 1905–1911.

¹¹² (n. n.), Skladatelj Oskar Dev (*Mariborski Večernik »Jutra«*, VI. (XIII.)/1932, št. 174 /3/8-1932/, str. 2).

¹¹³ Mirk V., Devova zapuščina (*Z*, IX./1933, št. 6 /1/12-1933/, str. 30).

¹¹⁴ (n. n.), Oskar Dev, Slovenske narodne pesmi I, (*Slovenski učitelj*, 7/1906, št. 12 /15/12-1906/, str. 250).

¹¹⁵ (n. n.), Koroške narodne pesmi (*Korošec*, I./1908, št. 37 /Celovec, 20/11-1908/, str. 3).

¹¹⁶ Kozina dr. P., Glasba (*LZ*, 33/1913, str. 447).

¹¹⁷ Adamič E., Glasba (*LZ*, 33/1913, str. 56);

Premrl S., Glasba (*DiS*, 26/1913, št. 2, str. 78);

– (ec.) (Prelovec Z.), Iz umetniškega sveta – Slovenske narodne pesmi s Koroškega (*Učiteljski tovariš*, 52/1912, št. 51, str. 2);

Pirnat M., Slovenske narodne pesmi s Koroškega (*Edinost*, 38/1913, št. 1 /Trst, 1/1-1913/, str. III. in VII.).

¹¹⁸ Pirnat M., Dve novi nagrobnici (*Edinost*, ib., št. 303 /Trst, 1.–2./11-1913/, str. 5).

¹¹⁹ Pirnat M., Dve novi nagrobnici (*ib.*): »... Pesem 'Vigred se povrne' je moški zbor škofjeloške čitalnice prvič pel kot žalostinko pri pogrebu slikarja Ivana Groharja na pokopališču pri Sv. Križu v Ljubljani (meseca aprila 1911). Pesem 'Gozdič je že zelen' pa smo kot žalostinko prvič slišali peti na pogrebu nepozabnega dr. Jožefa Kušarja (konec julija 1913). Pel jo je moški zbor Narodne čitalnice v Kranju. Na Groharjevem kakor tudi na Kušarjevem pogrebu je petje vodil Oskar Dev.«

¹²⁰ Adamič E., Slovenske narodne pesmi s Koroškega (*LZ*, 33/1913, str. 56).

Seznam kratic

arh.	arhitekt, arhitektura
br.	broj (= številka, število)
c.	cesarski, cesarsko
cca.	(= lat. circa) približno, okroglo, okoli
CG	Cerkveni glasbenik

CZ	Cankarjeva založba (v Ljubljani)
DE	Delavska enotnost (v Ljubljani)
DiS	Dom in svet
dr.	doktor
DZS	Državna založba Slovenije (v Ljubljani)
ES	Enciklopedija Slovenije
g.	gospod
GM	Glasbena matica (v Ljubljani in Mariboru)
GNI	Glasbeno-narodopisni inštitut
GŠ	Glasbena šola
GZ	Glasbena zora
GZ (NUK)	Glasbena zbirka Narodne in univerzitetne knjižnice (v Ljubljani)
harm.	harmonizacija, harmoniziral
hrv.	hrvaški, hrvatski
ib.	ibidem (lat. ibidem), prav tam, na istem mestu, istotam
ing.	inženir
itd.	in tako dalje
KD	Koncertna dvorana »Vatroslav Lisinski« v Zagrebu)
knj.	knjiga
kr.	kraljev (-i)
K-SHS	Kraljevina – Srbov, Hrvatov in Slovencev
LJM	Leksikon jugoslovanske muzike
JLZ	Jugoslavenski leksikografski zavod »Miroslav Krleža« v Zagrebu)
LR	Loški razgledi
LZ	Ljubljanski zvon
MA	Muzička akademija (v Zagrebu)
m. dr.	med drugim
MIC	Muzičko-informativni center (v Zagrebu)
MK	Mladinska knjiga (v Ljubljani)
MZ	Muzikološki zavod (v Zagrebu)
n. (nar.)	narodna
NA	Novi akordi
n. n.	neznanelec, neznani (avtor ni znan)
Nj.	Njegovo
NUK	Narodna in univerzitetna knjižnica (v Ljubljani)
op. pisc.	opomba pisca (avtorja)
pl.	plemeniti
prim.	primerjaj
prof.	profesor
R.	Republika
RGM (S)	Revija Glasbene mladine (Slovenije)
rkp.	rokopis
roj.	rojen(-a)
SAZU	Slovenska akademija znanosti in umetnosti (v Ljubljani)
SBL	Slovenski biografski leksikon (pri SAZU)
SGBŠ	Srednja glasbena in baletna šola
SHS	Srbi, Hrvati in Slovenci
SKJ	Savez kompozitorja Jugoslavije
SM	Slovenska matica (v Ljubljani)
SN	Slovenski narod
sod.	sodnik, sodni
str.	stran
sv. (Sv.)	sveti (Sveti)
Šk.	Škofja (Loka)
št.	številka
ust.	ustanovljen (-a)
Z	Zbori
ZAL	Zgodovinski arhiv (v Ljubljani)
zasl.	zaslužni
ZRC	Znanstveno-raziskovalni center (pri SAZU)
zv.	zvezek

Viri in literatura

n. n., Dev Oskar (*Koledar Mohorjeve družbe*, Celje, 1934 /1933/, str. 70–71). – n. n., Jugoslovanske narodne pesmi (*Jutro*, -o., 4/1923, št. 211, /9/9-1923/, str. 10). – n. n., Koroške narodne pesmi (*Korošec*, I./1908, št. 37, /Celovec, 20/11-1908/, str. 3). – n. n., Muzičke vesti (*Muzičar* – Zagreb, 7/1929, št. 2, /15/2-1929/, str. 6). – n. n., Ob smrti skladatelja Oskarja Deva (*Jutro*, XIII./1932, št. 180, /4/8-1932/, str. 3). – n. n., + Oskar Dev (*Slovenec*, 60/1932 /III./, št. 176, /4/8-1932/, str. 4). – n. n., Oskar Dev in njegovo delo (*Mariborski »Večernik« Jutra*, VIII. (XV.)/1934, št. 16, /20/1-1934/, str. 3). – n. n., Oskar Dev: Slovenske narodne pesmi I. (*Slovenski učitelj*, 7/1906, št. 12, /15/12-1906/, str. 250). – n. n., Oskar Dev, slovenski komponist in harmonizator koroške slovenske narodne pesmi (*Koroški Slovenec*, XII./1932, št. 32, /10/8-1932/, str. 4). – n. n., Oskar Dev – šestdesetletnik (*Jutro*, IX./1928 /4./, št. 283, /1/12-1928/, str. 3). – n. n., Skladatelj Oskar Dev (2. XII. 1868–2. XII. 1928; *Mariborski Večernik »Jutra«*, II. (IX.)/1928/2, št. 274, /30/11-1928/, str. 1). – n. n., Skladatelj Oskar Dev (*ib.*, VI. (XIII.)/1932, št. 174, /3/8-1932/, str. 2). – n. n., Skladatelj Oskar Dev (*SN*, 65/1932, št. 174, /3/8-1932/, str. 1). – n. n., Zadnja pot Oskarja Deva (*Mariborski Večernik »Jutra«*, VI. (XIII.)/1932, št. 176, /5/8-1932/, str. 2). – Adamič E., Glasba – Slovenske narodne pesmi s Koroškega (*LZ*, 33/1913, str. 56). – A. J., Ob stoletnici rojstva skladatelja Oskarja Deva (*Večer*, 24/1968, št. 290, /13/12-1968/, str. 18). – *Arhiv SBL*. – Arhiv R. Slovenije (Stanovnik izkaz O. Dev). – Andreis-Cvetko-Djurič-Klein, Historijski razvoj muzičke kulture u Jugoslaviji, *Školska knjiga*, Zagreb, 1962. – B. (= Bajuk M.), Oskar Dev: Jugoslovanske narodne pesmi (*Pevec*, IV./1924, št. 5–6, str. 22). – isti, O. Dev: Koroške narodne pesmi (*ib.*, VI./1926, št. 7–8, str. 45). – Barle J., Naši muzički radnici – O. Dev (*Sv. Cecilija*, 23/1929, št. 2, str. 66–68). – isti, + Oskar Dev /nekrolog/, (*Sv. Cecilija*, 26/1932, št. 5, str. 162–164) in završetak (*ib.*, št. 6, str. 197–199). – Bingulac P., Horska muzika Josipa Slavenskog (*Zvuk*, SKJ, 1966, br. 69, str. 535–747). – Brejc T., Grohar Ivan (*ES*, 3. knj., Eg-Hab, MK, Ljubljana, 1989, str. 389–392). – Budkovič C., Sto let pevskega zbora Glasbena matica 1891–1991, *GM*, Ljubljana, 1991. – CG (1892–1945). – Cvetko D., Slovenska glasba v evropskem prostoru, *SM*, Ljubljana, 1991. – isti, Stoletja slovenske glasbe, CZ, Ljubljana, 1964. – isti, *Zgodovina glasbene umetnosti na Slovenskem*, III. knjiga, DZS, Ljubljana, 1960. – č /Adamič E./, O. Dev: Koroške slovenske narodne pesmi (*Z*, II./1926, št. 7 in 8, str. 30). – Debeljak dr. T., Kulturni delavci loškega okraja v preteklosti in sedanosti (*Škofja Loka in njen okraj, Škofja Loka*, 1936, str. 59–79). – Demšar V., Kulturna društva na Škofjeloškem do prve svetovne vojne – K otvoritvi razstave (*LR*, 28/1981, str. 340–341). – (Dev. O.), Aj, ljubica, zdaj je dan, *Dva zbora*, Gorica, 1927. – (isti), Jugoslovanske narodne pesmi, IV., *Samozaložba*, Ljubljana, 1923. – (isti), Kdo je skladatelj »Vigredi«? (*SN*, 58/1925, št. 252, /5/11-1925/, str. 3). – (isti), Koroške slovenske narodne pesmi, V., *Samozaložba*, Maribor 1926. – (isti), Slovenske narodne pesmi I./I., Harmoniziral in deloma za koncert priredil O. Dev, *Založil L. Schwentner*, Ljubljana, 1906. – (isti), Slovenske narodne pesmi iz Ziljske doline in Podroža I./I., *GM*, Ljubljana, 1908. – (isti), Slovenske narodne pesmi s Koroškega, *Založil L. Schwentner*, Ljubljana, 1912. – (isti), Svatba na poljani, *Katoliška knjigarna v Gorici* 1927. – (isti), Trije samospevi za sopran s spremljevanjem klavirja, *GM*, Ljubljana, 1912. – /?/, 20 moških in mešanih zborov, *GM*, Ljubljana, 1910. – ec. /Prelovec Z./, Iz umetniškega sveta – Slovenske narodne pesmi s Koroškega (*Učiteljski tovariš*, 52/1912, št. 51, str. 2). – Faganel J. in T., *Novi akordi – tematska številka RGM (S)*, 8/1977–78, št. 3, /19/12-1977/. – Gobec R., Oskar Dev – zvesti zbiralec narodovega glasbenega blaga (*DE*, 11/1952, št. 50, /5/12-1952/, str. 6). – GZ (1899–1900). – GZ NUK (Kronika O. Dev; *GM* Ljubljana – arhiv). – Jesenko M., Narodna čitalnica v Škofji Loki 1862–1924 (*LR*, 24/1977, str. 98–109). – (Juvanec F.), Klic sokolov, *Sokolska pesmarica* (Ljubljana) 1926. – Kimovec F., Oskar Dev: Svatba na poljani (*CG*, 50/1927, št. 5–6, str. 123). – Kozina, dr. P., Glasba – Muzikalije »Glasbene Matic« za društveno leto 1912/13 – O. Dev (*LZ*, 33/1913, str. 447). – Lc., Oskar Dev (tipkopis v arhivu SBL, Ljubljana). – LJM, 1. knj., A–Ma, J LZ »Miroslav Krleža«, Zagreb 1984. – Lotrič L., Vigred se povrne ... Oskarju Devu v spomin! (*Mariborski »Večernik« Jutra*, 6/1932, št. 175, /4/8-1932/, str. 2). – Mahkota K., *Kronika pevskega zbora GM od 1891 do 1945*, II. del, 1. knj. – M. B-n (= Miho Baran), Povodom smrti slovenskega skladatelja Oskara Deva (*Novosti* – Zagreb, 26/1932, br. 247, /7/9-1932/, str. 11). – Marolt F., Slovenske narodoslovne študije, Prvi zvezek: Tri obredja iz Zilje, *GM – Folklorni inštitut*, Ljubljana 1935. – Mirk V., Devova zapuščina (*Z*, IX./1933, št. 6, /1/12-1933/, str. 30). – isti, Skladatelj Oskar Dev (*Mariborski večernik »Jutra«*, II. (IX.)/1928/2, št. 274, /30/11-1928/, str. 1). – *Muzička enciklopedija*, 1. zv., A–Goz, J LZ, Zagreb 1971, str. 439. – NA, 1.–13./1901–1914 (vse številke – kompletni letniki). – Pirnat M., Dve novi nagrobnici (*Edinost*, 38/1913, št. 303, /Trst, 1.–2./11-1913/, str. 5). – isti, Slovenske narodne pesmi s Koroškega (*Edinost*, 38/1913, št. 1, /Trst, 1/1-1913/, str. III. in VII.). –

Pokrajinski arhiv Maribor (Fond GM Maribor). – Prelovec Z., Spomin na skladatelja Oskarja Deva (Z, 8/1932, št. 5, str. 32). – Premrl S., Glasba – Oskar Dev: Slovenske narodne pesmi s Koroškega (*DiS*, 26/1913, št. 2, str. 78). – isti, Oskar Dev: Koroške narodne pesmi (*CG*, 49/1926, št. 9-10, str. 139). – isti, 15 slovenskih ljudskih pesmi (*CG*, 53/1930, št. 9-10, str. 156–157). – R. (= redakcija), Prosveta – Skladne novinke na »Matičnem« koncertu dne 14. prosinca 1912 (*Dan*, I./1912, št. 13, /13/1-1912/, str. 3 in nadaljevanje-konec, *ib.*, št. 14, /14/1-1912/, str. 2). – (reklamni vložek) Založbe Pevskega društva Ljubljanski Zvon (ad Z, X./1934), izšle v uredništvu Zorka Prelovca in pod upravništvom Joška Jamnika. – Rijavec A., Dev, Oskar (*ES*, 2. knj., Ce-Ed. MK, Ljubljana, 1988, str. 241). – *SBL*, 1. knj., Abraham-Lužar, Ljubljana 1925–1932, str. 131. – Sedak E., *Josip Stolcer Slavenski*, 1. knj., MK KD Zagreb i MZ MA Sveučilišta u Zagrebu 1984. – Skalar J., Spomin na skladatelja Oskarja Deva (Z, VIII./1932, št. 5, str. 32). – *Slovenski pravnik*, XXI/1905, št. 4 (15/4-1905); *ib.*, št. 10-12 (15/12-1905); *ib.*, XXVI/1910, št. 3 (15/3-1910); *ib.*, XXVII/1911, št. 6-7 (15/7-1911). – *SN*, 20/1887, št. 70 (29/3-1887, str. 3). – *Sv. Cecilija* (Zagreb, 1907–1946). – Šelhaus E., Plodno glasbeno življenje – Pred 111. leti se je rodil skladatelj Oskar Dev (*Dnevnik*, 1979, št. 238, /1/9-1979/, str. 12). – Štukl F., *Zapiski in drugi dokumenti iz arhiva občine Škofja Loka, 1861 do 1918*, ZAL, enota Škofja Loka, 1979. – Trobina S., *Slovenski cerkveni skladatelji*, Založba Obzorja, Maribor, 1972. – Ukmar-Cvetko-Hrovatin, *Zgodovina glasbe*, DZS, Ljubljana, 1948. – Ukmar V., *Glasba v preteklosti*, DZS, Ljubljana, 1972. – /V. M./ (= Vasilij Mirk), Oskar Dev – šestdesetletnik (Z, 5/1929, št. 1, str. 1). – ZAL – *Enota za Gorenjsko v Kranju*, Fond arhiva št. 20 (GŠ Kranj). – ZAL: *Oddelek v Škofji Loki*, Fond Narodne čitalnice 1862–1924; *ib.*, Pravila in Imenik članov 1862–1894; *ib.*, Beležnica tajništva 1894–1923. – *Zbori*, V./1929. – *Ib.*, IX./1933. – *Ib.*, X./1934.

Zusammenfassung

BEITRAG ZUR MONOGRAPHIE VON OSKAR DEV (BIOGRAPHIE UND BIBLIOGRAPHIE) UND EIN FRAGMENT AUS DEM WERK UND LEBEN DES KOMPONISTEN IN ŠKOFJA LOKA (1905–1911)

Der slowenische Komponist Oskar Dev wurde am 2. Dezember 1868 in Planina im Notranjsko-Bereich geboren. Seine Eltern waren Oberkrainer. Vater Edvard war Richter und Landtagsabgeordneter. Die Volksschule besuchte Dev in Črnomelj, das Gymnasium in Ljubljana und Novo mesto, wo er 1888 das Abitur machte. Jura studierte er in Wien, Prag und Graz, wo er 1892 die Diplomprüfung ablegte. Seine Musikausbildung erhielt er in Novo mesto (1881–84 und 1887–88, H. Sattner), in Ljubljana (an der Glasbena matica-Schule, 1885–88, A. Foerster, F. Gerbič und J. Janušowsky) und in Wien (1881–91, M. Hubad, J. Böhm, und im Ambrosius-Verein). Dev begann schon sehr früh Chöre zu leiten: in Novo mesto leitete er den Gymnasialchor (1882–84) und 1887–88), in Wien den Sängerkhor des Akademievereins »Slovenija« (1888–89) und später den Chor des Slowenischen Sängervereins (1889–91). Als Richter war er in Ljubljana, Postojna, Brdo, Škofja Loka, Kranj und in Maribor tätig. Überall wo Dev hinkam, als Anwaltsadjunkt in Postojna oder als Vorsitzender des Oberlandesgerichtes in Maribor, gründete, leitete und förderte er Sängerkhöre, er komponierte und harmonisierte slowenische Vokalmusik (Sologesänge und Chöre). Er leitete zahlreiche Kulturvereinsängerkhöre. Im Jahre 1919 wirkte er an der Gründung des Vereins »Glasbena matica« in Maribor mit. Dev war in dieser Zeit auch bei »Glasbena matica« in Ljubljana tätig. In beiden Ortsvereinen wurde er später Ehrenmitglied. Wegen auftretender Meinungsverschiedenheiten trat er aus dem Musikverein in Maribor aus, leitete aber bis zu seinem Tode das sogenannte Dev-Quartett. Für sein Gesamtwerk wurde Dev mit dem Orden St. Sava IV. Stufe ausgezeichnet. Oskar Dev starb in Maribor am 3. August 1932 und wurde auf dem Friedhof St. Kreuz (Sv. Križ) in Ljubljana beerdigt. Von Dev Nachlaß (Dokumente, Handschriften) ist nicht viel erhalten geblieben. Der vorliegende Beitrag ist anhand von Zufallshandschriften und Druckschriften entstanden.

Das Kompositionsopus von Oskar Dev ist verhältnismäßig bescheiden (8 Sologesänge und 16 Chorwerke), es ist aber umfangreicher auf dem Gebiet der Arrangements-Harmonisationen) mehr als 400 Werke für gemischte und Männerchöre – a cappella – slowenischer Volkslieder, davon 120 in acht Dev-Sammlungen herausgegeben). Seine schöpferische Tätigkeit war vielseitig: einerseits war er Komponist der Vokal-Chorwerke und Vokal-Instrumentalwerke, Musikminiaturen – Sologesänge, andererseits war Dev Sammler und Harmonisator slowenischer Volkslieder, nicht zuletzt war er auch Sänger, Pianist, Chorleiter und Dirigent. Trotzdem daß Devs Kompositionopus in die slowenische Moderne reicht und daß er ein ergebener Mitarbeiter der »Neueun Akorde« war (Novi akordi, 1901–1914), war er kein extremer Modernist. Das beweist die Musikform, Besetzung (Sologesänge und Chöre), die analytischen musikologischen Elemente und der Umfang seine Opus. Dev war also nicht nur Jurist bzw. Richter, sondern auch ein professionell gebildeter Musiker. Mit dieser Tätigkeit befaßte sich er aber nur liebhaberisch.

In Škofja Loka lebte O. Dev in den Jahren 1905–1911. In dieser Zeit war er im Nationalkulturverein »Narodna čitalnica« tätig. Nebenbei gründete er noch Chöre und ein Salonorchester. In seiner Freizeit jedoch komponierte er, er reiste durch ganz Kärnten, sammelte Volkslieder, harmonisierte sie und veröffentlichte seine Werke. In den Škofja Loka-Jahren befreundete sich Oskar Dev mit dem Maler – Impressionisten Ivan Grohar. In diesen Jahren entstanden so Grohars Ölgemälde (Kamnitnik, Blick aus meinem Fenster, Škofja Loka im Schnee, Weiden am Bach, Die Grotte von Postojna, Blühender Apfelbaum, Der Säer, Der Štemar-Garten, Kartoffelernte, Heuernte, Der Hirt, Mann mit dem Karren und Anhöhe) wie auch Devs Kompositionen: Sologesang – Vögelchen, zwei Chorwerksammlungen – Arrangements – Slowenische Volkslieder I. und Slowenische Volkslieder aus dem Ziljatal und Področje I., zwei Chorwerke für gemischten Chor – a cappella – Frühling und Abendröte und zwei Männerchorwerke – a cappella – Leiser Wind vom Meer und Sehnsucht.